

Alue-Integraattori

1/2001 2.3.

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS

Lisää tehoa osaamiskeskusohjelmaan	1
■ EUROOPAN UNIONI	
Brysselin kuulumisia	2
*Tavoiteohjelmat	
Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelma	2
Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelma	4
*Yhteisöaloitteet ja pilotit	
Interreg III A -ohjelmatilanne	5
Interreg III -ohjelmien tiedottaminen	6
Itämeren Interreg III B	6
Pohjoisen Periferian Interreg III B	7
Leader+	8

Equal	8
Innovatiiviset toimet	9
Interreg III C	10
*Komiteat ja kokoukset	
EAKR-komitea	11
Tietoyhteiskuntakonferenssi	12
*Muuta	
Twinning Liettuassa	13
Twinning Latviassa	14
Tacis-projektin tuloksia	15
Aluesuunnitteluun kestävän kehityksen periaatteet	16
Koheesiorpotti	17

■ POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ- JA ALUEPOLITIikka

NÄRP	18
■ MUU KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ	
OECD-kokouksia	19
■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka	
Kansallisen aluepolitiikan uudistaminen	20
Maaseutupolitiikka	22
Maakuntasuunnitelma	24
Aluejaot	24
■ MUUT ASIAT	
Invitation for applications	25
■ SVENSK RESUMÉ	26

PÄÄKIRJOITUS

Lisää tehoa osaamiskeskusohjelmaan

Osaamiskeskusohjelmaa vahvistetaan ja kehitetään edelleen. Osaamiskeskustyöryhmä on valmistellut linjauksen ohjelman lähiajan painopisteistä ja toimenpiteistä. Tarkoituksena on kiinnittää osaamiskeskusten sekä alueellisten ja kansallisten toimijoiden huomiota ohjelmatyön tehostamisen kannalta tärkeisiin asioihin. Linjauksia puollettiin hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä (HALKE) 22.2.2001.

Osaamiskeskusten lähitulevaisuuden haasteet liittyvät erityisesti osaamiskeskusten kansainvälisten yhteyksien kehittämiseen ja niiden vetovoimaisuuden kasvattamiseen huippuyritysten toimintaympäristönä. Painopiste on niissä toimenpiteissä, joilla alueellisista innovaatioympäristöistä tehdään myös ulkomaisten yritysten, osajien ja sijoittajien silmissä entistä houkuttelevampia.

Yhdeksi ongelmaksi viime aikoina on muodostunut korkeakoulutasoisen henkilöstön riittävyys osaamiskeskuspaikkakunnilla. Siksi työryhmä ehdottaa, että osaamiskeskukset kehittävät yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja TE-keskusten kanssa järjestelmiä, joilla voidaan nykyistä paremmin ennakoita ja suunnata alueiden koulutustarjontaa vastaamaan ohjelmamukaisten huippuosaamisalojen tulevia tarpeita.

Pulmia on ilmennyt ohjelman piirissä syntyvien liike- ja yritystoiminta-aihioiden kehittämisen ja uusien yritys-

ten perustamisvaiheen pääomarahoituksen saatavuudessa. Yksityiset pääomasijoittajat eivät kovin helposti suuntaa rahoitusta yritysten elinkaaren tähän vaiheeseen. Niinpä osaamiskeskustyöryhmä esittää, että toiminta käynnistetään organisoimalla julkisen pääoman käyttöä ja sitä tukeva koulutus osaamiskeskusten työkaluksi valtakunnallisesti yhtenevällä tavalla.

Osaamiskeskusten jatkuvan kehittämistyön ja osaamiskeskustyöryhmän toiminnan edellytyksenä on yhdenmukainen, yksinkertaisesti järjestetty ja riittävä valtion perusrahoituksen taso. Rahoituksen taso on ollut riittävä, mutta sen kerääminen viideltä hallinnonalalta ja eri EU-ohjelmista on ollut monimutkaista, paljon työtä vaativaa ja osaamiskeskusten osalta jopa eriarvoista, koska eri rahoitusmuotojen käyttöperusteet ovat vaihdelleet voimakkaasti. Valtion vuoden 2002 talousarviossa perusrahoitus (30 milj. mk) pyritään vihdoin saamaan kokonaisuudessaan sisäasiainministeriön hallinnonalalle. Budjetin valmistelu on paraikaa käynnissä.

Osaamiskeskusten työn tehostamiseksi ja kannustamiseksi valtion perusrahoituksesta varataan tästä vuodesta lähtien erillinen miljoona markkaa osaamiskeskusten kilpailtavaksi. Osaamiskeskustyöryhmä valitsee vuosittain yhden kärkihankkeen erikseen määrittelemältään aihealueelta.

Työryhmä ottaa kantaa myös aluekeskus- ja osaamiskeskusohjelman suhteeseen. Oikealla työnjaolla ohjelmat täydentävät ja tukevat toisiaan. Sellaisissa aluekeskuksissa, joissa on myös osaamiskeskusohjelma, huippuosaamisalojen kehittäminen tapahtuu luontevasti osaamiskeskusohjelman kautta. Aluekeskusten, joilla ei osaamiskeskusta ole, tulee puolestaan hyödyntää jo olemassa olevia osaamiskeskusverkoston kuuluvia osaamisaloittain erikoistuneita palveluita ja yhteyksiä.

Osin päällekkäin aluekeskusten kehittämisen kanssa myös kaupunkipolitiikan linjauksia terävöitetään. Työn sisällön kehittämiseksi ja yhteensovittamiseksi valtioneuvosto asettaa aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän. Sen tehtävänä on seurata, arvioida ja kehittää käynnistettävien aluekeskusohjelmien toteutusta ja edistää niihin liittyvien hankkeiden etenemistä. Toisaalta sen tehtävänä on samanaikaisesti määrittellä valtion harjoittaman kaupunkipolitiikan sisältöä ja tehdä sitä koskevia esityksiä. Kaupunkipolitiikka pitää sisällään pienten ja keskisuurten kaupunkien kehittämisen lisäksi myös metropolialuetta (laajaa pääkaupunkiseutua) koskevan ja muun suurten kaupunkiseutujen politiikan. Yhteistyöryhmän kokoonpano on pääosin sama kuin lakkautettavan kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän.

Veijo Kavonius

Sisäasiainministeriö
Inrikesministeriet

Aluekehitysosasto
Avdelningen för regional Utvecklingen

Brysselin kuulumisia:

Koheesioraportti julkaistu

Euroopan komissio julkisti toisen raporttinsa taloudellisesta ja sosiaalisesta koheesiosta. Raportti kuvaa realistisesti Euroopan aluepolitiikkaa ja rakenteellisia vahvuuksia, mutta myös heikkouksia. Komissio esittää laajan joukon kysymyksiä, joiden kautta halutaan saada vastauksia siihen, mihin suuntaan prosessia halutaan uudistaa. Koheesioraportin tarkoituksena on käynnistää laaja keskustelu Euroopan alue- ja rakennepoliittikan tulevaisuudesta nimenomaan laajentumisen näkökulmasta.

Raportti ei anna valmiita vastauksia siitä, mikä tulee olemaan seuraavan rakennerahastouudistuksen sisältö. Sen sijaan raportin valinnat ja painotukset kuvastavat selkeästi komission ajattelutapaa. Keskeinen viesti lienee siinä, että unionin alue- ja rakennepoliittika tulee jatkumaan myös nykyisissä jäsenmaissa vuoden 2006 jälkeen. Laajentuminen merkitsee jäsenmaiden välisten alueellisten ja hyvinvointierojen voimakasta lisääntymistä, mutta laajentuminen ei poista

tai vähennä nykyisten jäsenmaiden alueellisia eroja. Unionin alue- ja rakennepoliitikalle tulee entistä mittavampia haasteita vuoden 2006 jälkeen.

- Erot rikkaiden ja köyhien alueiden välillä kaksinkertaistuvat nykytilanteeseen verrattuna.
- BKT henkeä kohti laskettuna on rikkaimmilla alueilla kuusinkertainen verrattuna köyhiin alueisiin.
- Köyhimpien alueiden (10 % väestöstä) BKT on vain 27 % unionin keskiarvosta.
- Unionin väestö ja tuotanto keskittyvät, vajaa puolet BKT:sta tuotetaan Keski-Euroopan ytimessä, joka on vain 15 % pinta-alasta ja kolmannes väestöstä. Keskittyminen on vakava uhkatekijä Keski-Euroopalle liikenteen ja ympäristön kuormituksen johdosta.

Alueellisten ja hyvinvointierojen lisääntyminen merkitsee koheesio politiikan jatkamisen tarvetta. Raportissa korostetaan erityisesti kehityksestä jälkeen jääneiden alueiden, kaupun-

ki- ja maaseutualueiden, raja-alueiden, jotka kattavat lähes 40 % unionin maa-alasta ja 25 % väestöstä, sekä syrjäisten alueiden, vuoristo-, rannikko- ja saaristoalueiden erityisongelmia. Minkälaisista alue- ja rakennepoliittikka jäsenmaat haluavat vuoden 2006 jälkeen, siitä käynnistetään nyt keskustelu.

Jäsenmaiden on sen tähden muodostettava kantansa tulevan alue- ja rakennepoliittikan painotuksiin mahdollisimman nopeasti. Pallo on heitetty ilmaan ja jäsenmaiden on ilmaistava kantansa tarttumalla keskeisiin elementteihin, mitä halutaan painottaa. Eri jäsenmaissa valmistaudutaan prosessiin huolellisesti ja valmistellaan kannanotot esitettyihin kysymyksiin. Komission koheesioforum ja puheenjohtajamaiden järjestämät kokoukset tarjoavat jäsenmaille mahdollisuuksia osallistua yhteiseen keskusteluun ja ilmaista tahtonsa tulevan politiikan suunnasta. On välttämätöntä, että jäsenmaat voivat tuoda esiin keskeiset painotuksensa. Tämän jälkeen komissio laatii ehdotuksensa rakennerahastouudistukseksi vuoden 2006 jälkeen.

Paavo Pirttimäki

(Aiheesta lisää sivuilla 17–18)

Tavoiteohjelmat

Ohjelmatyö käynnissä

Länsi-Suomen tavoite 2 -alueella

Ohjelma ja sen toteuttaminen

Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelman 2000–2006 visio on ”*Länsi-Suomen yhteistyöalue on Suomen johtava yrittäjyyden ja inhimillisen kasvun alue vuonna 2006*”. Aluekehitystyön punaisena lankana toimii ohjelman strategia ”*Länsi-Suomen yhteistyöalueella lisätään yrittäjyyttä ja työpaikkoja sekä parannetaan yritystoiminnan ja maatalouden kilpailukykyä osaamisen tasoa nostamalla*”. Se korostaa kehittämistyössä yritysvoimaa, yritysten määrän lisäämistä ja niiden kasvumahdollisuuksien tukemista. Toisaalta se painottaa myös osaamisen tason nostamis-

ta tavoitteisiin pääsemiseksi.

Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmaa toteutetaan Satakunnan, Pirkanmaan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa. Tavoitealue jakautuu varsinaiseen ohjelma-alueeseen ja ns. siirtymäkauden alueisiin. Näiden maakuntien alueilla on myös osia Pohjois-Suomen tavoite 1 -alueesta ja ns. valkoisia alueita. Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelman kokonaisvolyyymi kaudelle 2000–2006 on noin 7,7 miljardia markkaa, josta EU:n ja valtion kansallisten tukien osuus on noin 3,5 miljardia markkaa. Komissio hyväksyi ohjel-

man 30.6.2000, jonka jälkeen seurantakomitea vahvisti sen täydennysosan konkreettisten toimenpiteiden ohjeeksi.

Alkuvuonna 2000 saatiin maakuntien yhteistyöryhmien, sihteeristöjen ja erilaisten valmisteluryhmien työ hyvään vauhtiin. Sen sijaan jaostojen työn käynnistyminen on ollut yleensä hitaampaa. Yrityshankkeiden rahoitus käynnistyi nopeasti. Muu hanke- rahoitus pääsi vauhtiin syksyn myötä. Vuoden lopussa ohjelmien toteutustilanne oli maakunnittain yleensä vähintään 70–80 % toimintalinja 1:ssä

ja yrityshankkeissa. Toimintalinjojen 2 ja 3 toteutuma vaihteli 35 %:sta 100 %:iin ja vuoden 2001 rahojen irrottusten myötä useissa maakunnissa on juuri tehty isohkoja hankepäätöksiä, joilla on sidottu nopeasti vielä vapaita rahakehyksiä. Ongelmallisinta on yleensä ollut ESR:ssä, jossa vaikeuksien syyt vaihtelevat hankkeiden pienuudesta alueiden hajanaisuuteen, joka sirpaloit mm. koulutushankkeita. Siirtymäkauden alueilla rahoitus on joko saatu sidottua tai siellä halutaan huolella harkita, mihin vuosi vuodelta niukkenevat varat käytetään.

Maakuntien yhteistyö

Ohjelmakaudella 2000–2006 on tavoitteena käyttää jopa 10 % Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelman volyyminä maakuntien yhteisiin hankkeisiin. Tämä on huomattavasti enemmän kuin edellisellä ohjelmakaudella. Yhteishankkeet ovat osa ohjelmien normaalia toteutusta ja ne rahoitetaan maakuntien kokonaiskehityksistä. Maakuntien yhteisillä hankkeilla tarkoitetaan tässä hankkeita, joihin osallistuu vähintään kaksi maakuntaa, jotka voivat olla myös eri ohjelma-alueilta. Ne voivat olla yksittäisiä hankkeita tai laajemmän sateenvarjon osia.

Maakunnat ovat nimenneet koordinaatiotyöryhmän valmistelemaan maakuntien esiintymistä seurantakomiteassa ja käynnistämään maakuntien yhteishankkeita. Työryhmän jäseninä toimivat maakuntien tavoite 2 -ohjelmavastaavat sekä alueen TE-keskusten osastojen, läänien sivistysosastojen ja ympäristökeskusten edustajat. Koordinaatiotyöryhmän valmistelijana ja maakuntien yhteishankkeistuksen koordinaattorina toimii ohjelmapäällikkö.

Koordinaatiotyöryhmän jäsenten tehtävänä on seurantakomiteoiden valmistelun yms. lisäksi tiedottaa maakuntien yhteishankkeista alueillaan, ohjata niiden hakua, valmistella niiden joustava hallinnollinen käsittely (maakuntakohtaiset erityisvaiheet esim. teemaryhmäkäsittelyt yms.), sitouttaa hankkeen toimijoita ja rahoitajaosapuolia sekä pitää muut koordinaatioryhmän osapuolet tietoisina sovittujen ja yleensäkin ylimaakunnallisten hankkeidensa hallinnollisten

prosessiensa etenemisistä.

Maakuntien yhteistyöryhmät (MYR) hyväksyvät työjärjestystensä mukaisesti ylimaakunnallisten hankkeiden EU-tukikelpoisuuden. Ennen maakuntien MYR-käsittelyä hankkeet tulisi valmistella ja arvioida koordinaatioryhmässä, jonka pohjalta Länsi-Suomen tavoite 2 -alueen maakuntajohtajat – MYR:ien edustajina ja esittelijöinä – käsittelevät ryhmänä hankkeita ja päättävät suosituksistaan omille yhteistyöryhmilleen.

Maakuntien yhteishankkeiden valintaperusteena voi yhteistyötarpeen lisäksi olla myös mahdolliset aukot, eli hankkeet, joita ei ole toteutettu missään maakunnassa. Laajat hankekokonaisuudet voivat linjausten mukaisesti jakautua kahdenlaisiin osioihin seuraavasti;

- maakunnallisiin (konkreettisuus ja läheisyys yritysten näkökulmasta) ja
- ylimaakunnallisiin (osaamisen siirto ja kokemusten vaihto sekä rationaalisuus yhteisten toimenpiteiden kautta).

Lisäksi maakuntien yhteisiltä hankkeilta tulee vaatia seuraavia asioita: a) on olemassa maakuntien yhteinen tahtotila, b) vastavuoroisuus eli hanke hyödyttää kaikkia osapuolia, c) on muodostettavissa järkevä työnjako maakuntien kesken, d) yhteistyöllä saavutetaan lisäarvoa yksin toimimiseen nähden, e) toiminta on taloudellista ja tehokasta ja f) se sisältää tiedon vaihtoa ja siirtoa.

Maakuntien yhteistyön keskeiset alueet

Pääsääntöisesti maakuntien yhteishankkeiden lähtökohtina ovat yhteisesti sovitut linjaukset, teemat ja hankkeet. Tällaisia teemoja ovat tietoyhteiskunta ja IT, hyvinvointiteknologia ja yrittäjyys sekä meneillään oleva mekaanisen puun yhteisen kehittämistyön jatkaminen. Yhteisten teemojen ja yksittäisten hankkeiden valmistelun järkevöittämiseksi maakuntajohtajat päättivät kokouksessaan 5.9.2000, että tietoyhteiskunta ja IT -teemasta sekä hyvinvointiteknologiasta teetetään teemaselvitykset. Näiden tavoitteena on linjata konkreettinen hankeohjelma tai hahmottaa teema-alueita hankehaun ja -prosessoinnin suuntaamiseksi. Vastaavasti alueen yrittäjäjärjestöt linjaavat yrittäjyys- ja yrittäjätoimintaansa.

Informaatioteknologia on noussut keskeisesti esille kaikilla muillakin yhteistyön teema-alueilla. Hyvinvointiteknologian valmistelussa etusijalle ovat nousseet informaatioteknologian soveltaminen ja siihen pohjautuvien palveluiden kehittäminen sosiaali- ja terveydenhuollon ja liikunnan käyttöön. Uusi teknologia mahdollistaa hyvinvoinnin palvelurakenteiden uudistamisen ja uudenlaisen yrittäjätoiminnan syntyminen.

Yrittäjyysteeman valmistelussa on korostettu kokonaisten yritysverkostojen, sopimusvalmistusketjujen ja toimialojen kehittämistä osiensa ja kokonaisuuden osalta. Tuki halutaan kohdentaa kasvuhakuisten yritysverkostojen toiminnassa tarvitsemien a) IT-infrastruktuurin kehittämiseen, b) informaatioteknologian hyödyntämiseen tuotannossa, yritysverkostoissa, eri toimialoilla ja viennissä sekä c) ”älyn” ja informaatioteknologian sisällyttämiseen yhä moninaisemmin ja luovemmin itse tuotteisiin.

Puutuotealan maakuntayhteistyössä ja kehittämisessä korostetaan sovitun strategian mukaisesti toimialan yritysverkostojen ja koko klusterin yhteistyötä, toimialan vetovoiman lisäämistä ja uusien teknologioiden käyttöönottoa sekä osaamisympäristöjen edelleen kehittämistä. Painopiste on yrittäjätoiminnan teknologiatekniikassa ja informaatioteknologian hyödyntämisessä toimialan sisäisessä tiedottamisessa, yhteysverkostossa ja yrittäjätoiminnan ylläpidossa. Informaatioteknologian kehittämisessä korostuvat toimialan ja sen yritysverkostojen erityistarpeet.

Tietoyhteiskunta ja IT -teema halutaan ymmärtää laajasti, niin että se kattaa informaatioteknologiaa hyödyntävän palveluverkoston, ohjelmistotuotannon ja elektroniikan kehittämisen. WFA:n Paraddis-projektilta pyydettiin teemaselvitys alan kehittämisestä ja konkreettisia ylimaakunnallisen toiminnan ja kehittämisen kohteita. Esitys luovutettiin maakuntajohtajille, jotka käsitelivät sitä kokouksessaan 10.1.2001. Teemakeskustelua jatketaan koko Länsi-Suomen tavoite 2 -alueella yhteisten linjausten luomiseksi ja toimintamallien löytämiseksi sekä eri osapuolten sitouttamiseksi yhteistyöhön.

*Ohjelmapäällikkö Seppo Haukka
Keski-Suomen liitto*

■ Ajankohtaista

Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelmasta

Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelma on ollut käynnissä nyt vuoden ajan. Ohjelman toteutus on alkanut maakunnissa varsin hyvin. Yhteistyöryhmien työskentely on vakiintunut eikä niiden työskentelyssä ole esiintynyt ongelmia. Vuosien 2000 ja 2001 maakuntien yhteistyöasiakirjat on tarkistettu lopulliseen muotoonsa ja vuoden 2002 yhteistyöasiakirjat ovat tällä hetkellä laadintavaiheessa.

Vuoden 2000 seurantatiedot eivät vielä tällä hetkellä ole käytettävissä, joten tarkkoja lukuja esimerkiksi ohjelman sidonta-asteesta ei ole. Näyttää kuitenkin siltä, että 2-ohjelman vuoden 2000 EU-rahoituksesta on sidottu yli 80 %. Toimintalinjoittain ja toimenpidekokonaisuuksittain sidontatilanne vaihtelee kuitenkin varsin paljon.

Ylimaakunnallisia hankkeita Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelmassa on hyväksytty viitisentoista. Ohjelmasiisakirjassahan on tavoitteena, että ohjelman rahoituksesta vähintään 5 % suunnataan ylimateakunnallisiin projek-

teihin, ja että osuutta pyritään kasvattamaan 15 %:iin ohjelmakauden loppuun mennessä. Tavoite on varsin kunnianhimoinen ja tarkoittaa sitä, että ylimateakunnallisia hankkeita on entistä aktiivisemmin suunniteltava ja toteutettava.

Etelä-Suomen maakuntien liittou-

ma on asettanut tavoite 2 -ohjelmavastaavien työryhmän, jonka tehtävänä on mm. edistää ja seurata Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelman toteutumista, kehittää ohjelmayhteistyötä liittouman alueella ja käsitellä ohjelman arviointiin liittyviä asioita. Työryhmän kokoonpano on seuraava:

- Etelä-Karjalan liitto
- Hämeen liitto
- Itä-Uudenmaan liitto
- Kymenlaakson liitto
- Päijät-Hämeen liitto
- Uudenmaan liitto
- Varsinais-Suomen liitto

Kehittämisojohtaja Susanna Kaskinen
 Aluekehityspäällikkö Hannu Saarinen
 Kehittämispäällikkö Ilmi Tikkanen
 Projektipäällikkö Juha Haapaniemi
 Kehityspäällikkö Marja Koivula
 Maakuntainsinööri Tarja Hartikainen
 Erikoissuunnittelija Markku Roto

Työryhmän puheenjohtajana toimii Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelmakoordinaattori Osmo Väistö.

Osmo Väistö
 Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelmakoordinaattori
 Hämeen liitto

ALUEKESKUSOHJELMAN PROJEKTIOHTAJA VALITTU

Alue- ja kuntaministeri **MARTTI KORHONEN** on valinnut sisäasiainministeriön aluekeskusohjelman projektijohtajaksi yhteiskuntatieteiden kandidaatti **ULLA-MAIJA LAIHON**. Laiho aloittaa uudessa tehtävässään 1.3.2001. Hän siirtyy tehtävään sisäasiainministeriön osallisuusprojektin johtajan paikalta.

Projektijohtaja vastaa aluekeskusohjelman kehittämisestä, yhteydenpidosta aluekeskuksiin ja rahoitaviin ministeriöihin sekä tiedottamisesta. Aluekeskusohjelmalla vahvistetaan maakunnallisten aluekeskusten elinvoimaisuutta ja kuntien välistä seutuyhteistyötä. Tarkoituksena on luoda koko maan kattava aluekeskusten verkko. Aluekeskuksilla tarkoitetaan usean kunnan muodostamia yhteistyöalueita. Aluekeskusohjelmaan haluavien ohjelmaehdotuksia odotetaan sisäasiainministeriöön huhtikuun loppuun mennessä.
 Ohjelmatyö jatkuu vuoden 2006 loppuun.

Internet-osoitteessa www.intermin.fi/alue/kansallinen/ako.html on lisätietoja aluekeskusohjelmasta. Ulla-Maija Laihon yhteystiedot: puh. 09-160 3430 ja e-mail: ulla-maija.laiho@sm.intermin.fi.

Yhteisöaloitteet ja pilotit

■ Interreg III A -ohjelmien valmistelutilanne

Saariston ja Merenkurkku-MittSkandian Interreg III A -ohjelmat hyväksyttäneen maaliskuussa

Edellisessä Alue-Integraattorissa arveltiin komission voivan hyväksyä Saariston ja Merenkurkku-MittSkandian Interreg III A -ohjelmat ennen joulua. Niin ei kuitenkaan käynyt, vaikka ohjelmat olivat sisällöllisesti valmiit hyväksyttäväksi. Sen jälkeen hyväksymistä on edelleen viivästyttänyt Interreg-aloitteen rahoitusprofiilin muuttamista koskevat valmistelut komissiossa.

Koska yhtään Interreg-ohjelmaa ei hyväksytty vuonna 2000, tullaan sille vuodelle varatut rahat siirtämään ohjelmakauden myöhemmille vuosille. Komissio esitti tammikuun lopussa jäsenmaille lähettämässään kirjeessä uuden rahoitusprofiilin ja pyysi kutakin jäsenmaata ilmoittamaan ohjelmakohtaisen jakauman maakohtaisen kokonaisjakauman puitteissa. Kun komissio on saanut nämä tiedot se voi päättää jakauman muuttamisesta. Tämä tapahtunee aikaisintaan huhtikuussa. Siihen asti ohjelmien hyväksyminen on ”blokeerattu”. Suomen ja Ruotsin yhteiset Saariston ja Merenkurkku-MittSkandian ohjelmat voidaan kuitenkin hyväksyä ”ehdollisesti” niin pian kun komissio on saanut em. tiedot näiltä mailta. Suomi ja Ruotsi toimittivat ao. tiedot komissiolle helmikuun alkupuolella. Tämän perusteella valmistellaan näiden ohjelmien hyväksymispäätöstä, joka voitaneen tehdä maaliskuun alkupuolella. Kaikista viivästyksistä huolimatta nämä kaksi ohjelmaa tulevat olemaan ensimmäiset hyväksytyt uudet Interreg-ohjelmat EU:ssa.

Vuoden alkupuolella on jatkettu näiden ohjelmien muita käynnistysvalmisteluja. Niiden hallintokomiteat nimettiin viime vuoden lopulla ja ne ovat jo pitäneet ensimmäiset kokouksensa. Näissä kokouksissa on mm. käsitelty täydennysosien luonnoksia.

Parhaillaan etsitään sopivia päiviä

Saariston ja Merenkurkku-MittSkandian ohjelmien ensimmäisille seurantakomiteakokouksille. Näillä näkymin kokoukset tullaan pitämään huhtikuun puolivälissä. Mikäli täydennysosat saadaan hyväksytyä näissä kokouksissa voidaan ensimmäiset uudet hankepäätökset tehdä mahdollisesti jo toukokuussa.

Muiden ohjelmien käsittely komissiossa alkanut

Muut Interreg III A -ohjelmat – Karjala, Kaakkois-Suomi, Etelä-Suomen rannikkoseutu ja Pohjoiskalotti/Kolarctic – jätettiin komissiolle marras-joulukuun vaihteessa 2000. Kaikki ohjelmat todettiin vastaanottokelpoiksi ja komission ensimmäinen sisäinen kommentointikierrros käynnistyi vuodenvaihteessa. Komission ns. positiopaperit valmistunevat maaliskuussa ja neuvottelut alkanevat välittömästi sen jälkeen. Hyväksymisaikataulusta ei ole tarkempaa tietoa. On kuitenkin toiveita siitä, että näiden ohjelmien käsittely etenee nopeammin kuin ”pilotteina” toimineiden Saariston ja Merenkurkku-MittSkandian ohjelmien ja että ohjelmat voitaisiin hyväksyä ”ennen kesälomia”, jotkut ehkä jo touko-kesäkuussa.

Rinnan komission käsittelyn kanssa jatketaan ohjelmien muita käynnistysvalmisteluja: hallintoelinten ja sihteeristöjen perustamista, täydennysosien ja tarvittavien sopimusten ja työjärjestysten laadintaa, tiedotustöiden suunnittelua ja toteuttamista jne.

Hallinto- ja seurantakomiteoiden asettamista varten sisäasiainministeriö on pyytänyt eri tahoilta esityksiä jäseniksi ja varajäseniksi. Komiteat on tarkoitus asettaa maaliskuun alkupuolella. Hallintokomiteoiden asettamisen jälkeen voidaan ao. ohjelma-alueilla edetä sihteeristöjen perustamisessa ja niiden toiminnan käynnistämässä sekä muiden toteuttamisjärjestelyjen, mm. täydennysosien ja hakujärjestelyjen valmistelussa.

Sisäasiainministeriön asettama Interreg-ohjelmien valmistelua koordinoiva keskushallinnon työryhmä muutetaan ”Interreg-yhteysverkoksi”, jossa ministeriöiden lisäksi ovat edustettuna myös eri ohjelmien sihteeristöt. Tarkoituksena on käyttää tätä ryhmää valmistelutyön ohjaamisessa ja koordinoimisessa. Se tulee mm. käsittelemään täydennysosien laadintaa, hakulomakkeita, budjettikysymyksiä jne. Laajennetun kokouksen ensimmäinen kokous pidetään 28.2.2001.

Harry Ekestam

Ajankohtaista tietoa Suomen aluekehityksestä

Tule Tilastokeskuksen järjestämälle **Alueindikaattorit-kurssille 8.3.2001.**

Saat kattavan tietopaketin aluetietojen lähteistä ja niiden kriittisestä käytöstä.

Tutustu ohjelmaan kotisivullamme
www.tilastokeskus.fi/koulutus
puhelin: (09) 1734 2529 tai 1734 3681

■ Interreg III -ohjelmien tiedottamisesta

Suomessa Interreg-ohjelmien yleisestä tiedottamisesta vastaa sisäasiainministeriö. Oikein suunnattu ja oikea-aikainen tiedotus mahdollistaa ohjelmien laadukkaan ja tehokkaan toteutuksen. Näin ohjelmakauden alussa ja ohjelmien ollessa vielä valmistella tiedotus ja koulutus kohdistuu ensisijaisesti ohjelman hallintoviranomaisille. Kunhan ohjelman toteuttaminen pääsee vauhtiin ja hakukierrokset käynnistyvät, kunkin ohjelman hallinnosta vastaava taho alueella tulee järjestämään infotilaisuuksia ja tiedottamaan hakumenettelyistä mahdollisille hankkeiden toteuttajille ja asiasta muuten kiinnostuneille.

Tammikuun infotilaisuus

Sisäasiainministeriön aluekehitysosastolla järjestettiin tammikuussa Interreg III -ohjelmiin liittyvä tiedotus- ja keskustelutilaisuus. Tilaisuudessa keskusteltiin mm. ohjelmien valmistelun yleistilanteesta, ohjelmatyöhön liittyvästä säädösvalmistelusta, ohjelmien täydennysosien valmistelusta sekä varojen budjetoinnista. Toisena ai-

heena tilaisuudessa oli EAKR:n Innovatiiviset toimet, joista on tässä lehdessä erillinen artikkeli sivulla 9–10. Tilaisuuden materiaali löytyy aluekehitysosaston kotisivuilta osoitteesta <http://www.intermin.fi/alue/ajankoht/index.html>.

Tilaisuudessa oli läsnä lähinnä ohjelmien valmistelutyössä mukana olevia kansallisten ja alueellisten viranomaisien edustajia.

Tilaisuudet maakunnissa huhtikuussa

Ohjelmista tiedottaminen jatkuu huhtikuun alussa (viikolla 14) järjestettävillä ohjelmakohtaisilla koulutus- ja keskustelutilaisuuksilla. Neljällä ohjelma-alueella (Etelä-Suomen rannikko-seutu, Kaakkois-Suomi, Karjala, Pohjoiskalotti/Kolarctic) järjestetään päivän mittainen tilaisuus, johon kutsutaan ohjelman hallintokomitean jäsenet ja varajäsenet sekä ohjelman sihteeristö. Päivän aikana on tarkoitus puhua Interreg-ohjelmien tavoitteista, tarkastella edellisellä ohjelmakaudella toteutettuja esimerkkihankkeita

sekä paneutua uuden ohjelman hallinnoinnin kannalta olennaisiin kysymyksiin. Tavoitteena on, että hallintokomitean jäsenet saavat tasapuolisesti tietoa uuden ohjelman käytännön toteuttamisesta ja tavoitteista ja että he pääsevät kunnolla mukaan Interreg-työhön heti ohjelmakauden alusta alkaen.

Tiedotusmateriaalin valmistelu on myös käynnissä. Olemme laatineet yhteistyössä Nordregion kanssa kartat (kalvot) jokaisesta ohjelma-alueesta erikseen sekä yhteisen kartan kaikista Suomessa toteutettavista Interreg III A -ohjelmista. Kartat ovat suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Tällä hetkellä karttoja voi tilata minulta

(tiina.ranta-lassila@sm.intermin.fi).

Mahdollisesti myöhemmässä vaiheessa kartat tulevat myös kotisivuillemme.

Kevään aikana on tarkoitus myös laatia yleisite kaikista Suomessa toteutettavista Interreg III -ohjelmista.

Tiina Ranta-Lassila

■ Itämeren INTERREG III B -ohjelma-neuvottelut alkamassa

Itämeren Interreg III B -ohjelma jätettiin komissiolle marraskuun loppupuolella ja todettiin vastaanotokelpoiseksi ennen joulua. Komission positiopaperi valmistuu helmikuussa ja ensimmäinen neuvottelu komission kanssa on sovittu pidettäväksi 15.3.2001 Brysselissä.

Ohjelman valmisteluryhmä (JPC) jatkaa toimintaansa kunnes uudet toimielimet on asetettu. JPC kokoontui 7.–8.12.2000 Oslossa, jossa päätettiin jatkovalmistelujen organisoinnista ja aikatauluista. Keskeisiä tehtäviä ovat täydennysosan laatiminen, sopimusten laatiminen, hallinto- ja seurantakomiteoiden jäsenten nimeäminen ja työjärjestysten laatiminen, sihteeristön perustaminen, sekä tie-

dotustoimet.

Täydennysosan laatimista varten asetettiin työryhmä, jossa Suomea edustavat **Risto Kärkkäinen** ympäristöministeriöstä ja **Kari Pakarinen** Suomen kuntaliitosta, ja sopimusten ja työjärjestysten laadintaa varten työryhmä jossa Suomea edustaa **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä. Molemmat ryhmät ovat jo pitäneet ensimmäiset kokouksensa. Sopimusryhmän kokoukseen osallistui Suomesta myös **Kirsi Karjalainen** sisäasiainministeriöstä lainopillisena neuvonantajana.

JPC:n seuraava kokous pidetään 8.–9.3.2001 Potsdamissa, jossa työryhmät raportoivat työstään. Potsdamissa on myös tarkoitus valmistella

kantoja komission positiopaperiin (ks.edellä). Komission kanssa käytäviä neuvotteluja varten on asetettu erillinen neuvotteluryhmä, johon kuuluu edustajia kustakin jäsenmaasta, Norjasta ja ohjelman sihteeristöstä. Ryhmän puheenjohtajana toimii **Harry Ekestam**.

Ohjelmaan osallistuvia maita on pyydetty nimeämään edustajansa ohjelman seuranta- ja hallintokomiteaan Potsdamin kokoukseen mennessä. Suomen edustajat nimetään maaliskuun alussa. Potsdamin kokouksessa on tarkoitus raportoida myös kansallisten neuvonantajien työryhmien asettamisesta. Uudella kaudella työ-

■ Pohjoisen Periferian Interreg III B -ohjelmaesitys joudutaan jättämään uudestaan

Pohjoisen Periferian INTERREG III B -ohjelma jätettiin komissiolle samoihin aikoihin kuin Itämeren ohjelma, viime vuoden marraskuussa. Komissio totesi kuitenkin ohjelman ei-vastaanotkeloiseksi. Syynä tähän oli esitetty hallintomalli, jonka mukaan ao. jäsenmaat (Suomi, Ruotsi ja UK/Skotlanti) yhdessä toimisivat hallinto- ja maksuviranomaisena. Komissio edellyttää, että jäsenmaat yhdessä nimeävät yhden viranomaisen tai elimen tätä varten. Saman kohtalon on kokenut useampi muu komissiolle jätetty ohjelmaesitys.

Asiaa käsiteltiin partnerimaiden edustajien kokouksessa 19.12.2000 Oslossa. Suomea edusti **Harry Ekeström** sisäasiainministeriöstä. Keskustelun perusteella päätettiin nimetä Västerbottenin lääninhallitus Ruotsista ohjelman yhteiseksi hallinto- ja maksuviranomaiseksi (sama taho toimii hallinto- ja maksuviranomaisena myös Merenkurkku-Mitt-Skandian Interreg III A -ohjelmassa). Aiemmin päätetyn mukaisesti ohjelman yhteinen sihteeristö toimii kuitenkin Kööpenhaminassa, Färssaarten Tanskan edustuston yhteydessä. Kokouksessa käsiteltiin myös ohjelman käynnistämiseen liittyviä valmisteluja ja päätettiin palkata norjalainen konsultti **Jörn Rangnes** avus-

tamaan täydennysosan laadinnassa.

Ohjelman partnerit kokoontuivat uudestaan eri kokoonpanoilla 30.1.2001 ja 9.2.2001, molempina kertoina Kööpenhaminassa. Suomesta näihin kokouksiin osallistui **Harry Ekeström**. Kokouksissa sovittiin ohjelman tarvittavista muutoksista ja niiden valmistelusta. Ohjelma pyritään jättämään uudestaan komissiolle helmikuun aikana. Sovittiin myös täydennysosan laadinta-aikataulusta ja muista ohjelman käynnistämiseen liittyvistä valmisteluista.

Näissä kokouksissa käsiteltiin myös sihteeristön perustamista, ml. isäntäorganisaation kanssa tehtävää sopimusta, sihteeristön ja hallinto- ja maksuviranomaisen välistä työnjakoa sekä henkilökunnan palkkaamista. Keskeisellä sijalla on ollut varmistaa Art. 10 -ohjelman ohjelmasihteerin **Tuovi Härmän** siirtyminen uuden ohjelman leipiin (Programme Manager -nimikkeellä) ja hänen muuttonsa Kööpenhaminaan. Tämä tapahtuu helmikuun lopulla ja uusi sihteeristö avaa ovensa heti maaliskuun alussa. Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa on sovittu että liitto toimii vanhan ohjelman varainhallintoviranomaisena loppuun asti. Tuovi hoitaa vanhaan ohjelmaan liittyviä asioita Kööpenhaminasta käsin.

Kööpenhaminan sihteeristöön tulee Tuovin lisäksi kaksi henkilöä. Sihteeristön päällikön paikka (Programme Director) tulee hakuun helmikuun lopulla ja hakuaika päättyy 26.3.* Myöhemmin palkataan vielä kolmas henkilö (Programme Assistant). Tietoa avoimista työpaikoista löytyy ohjelman kotisivuilta:

www.scotnordic.com/northern-periphery/.

Seuraava valmistelukokous pidetään 9.4.2001 Helsingissä, jossa mm. käsitellään täydennysosan luonnosta. Helsingin kokoukseen mennessä on tarkoitus nimetä myös uuden seuranta- ja hallintokomitean (PMC) sekä kansallisten neuvoa-antavien työryhmien (NRAGs) jäsenet. Art. 10 -ohjelmaa varten asetettu Suomen NRAG kokoontui puheenjohtajansa **Esko Lotvosen** johdolla 22.2.2001 Helsingissä pohtimaan työryhmän tehtäviä ja toimintaa uudella kaudella.

Ohjelman hyväksymisaikataulusta ei ole uutta tietoa. Ohjelman uudelleen jättämisestä johtuen hyväksyminen voi siirtyä syksyn alkuun. Tavoitteena on kuitenkin edelleen toteuttaa ensimmäinen hakukierros tämän vuoden aikana.

Harry Ekeström

**(ks. bakuilmoitus tämän lehden s. 25–26)*

ryhmien roolia on tarkoitus vahvistaa antamalla niille keskeinen rooli ns. pro-aktiivisen toimintatavan toteuttamisessa, mikä merkitsee mm. panostuksia tiedotustoimintaan ja hankkegenerointiin. Interreg II C -ohjelmaa varten asetettu Suomen kansallinen neuvoa-antava työryhmä koostui puheenjohtajansa **Martti Ahokkaan** johdolla 5.2.2001 Helsingissä pohtimaan mm. edellä mainittuja uusia haasteita. Todettiin että lisääntyneet tehtävät edellyttävät yhteisiä valmisteluresursseja. Sisäasiainministeriö on varautunut rahoittamaan

Interreg II C -ohjelman sihteeristöä Hämeen liittoon vuoden vaihteessa palanneen **Matti Lipsasen** keskimäärin yhdeksi työpäiväksi viikossa työryhmän asiantuntija-sihteeriksi.

Uuden ohjelman yhteisen sihteeristön muodostaminen etenee myös. Periaatteena on ollut, että vanhan II C -ohjelman henkilökunnalle tarjotaan mahdollisuus jatkaa uudessa ohjelmassa. Osa on jo siirtynyt uuden ohjelman leipiin ja osa jatkaa vielä tämän vuoden vanhan ohjelman parissa. **Susanne Scherrer** jatkaa sihteeristön päällikkönä. Uuteen sihteeristöön tullaan myös perustamaan kolme uutta työpaikkaa, jotka laitet-

tiin hakuun helmikuun alussa ja joiden hakuaika päättyy 9.3. Näistä kaksi (CEEC/NIS advisor, Project Development Manager) sijoittuvat Karlskronaan ja yksi (Information Manager with IT-profile) sijoittuu Rostockiin. Tietoa avoimista työpaikoista löytyy ohjelman kotisivuilta:

www.spatial.baltic.net.

Ohjelman hyväksymisaikataulusta ei ole uutta tietoa. Sisäasiainministeriössä lähdetään kuitenkin siitä, että ohjelma voitaisiin hyväksyä ”ennen kesälomia” ja ensimmäinen hakukierros toteuttaa syksyllä.

Harry Ekeström

LEADER+ -ohjelman valmisteluprosessi

LEADER+ -yhteisöaloitetta koskevat komission suuntaviivat julkaistiin Euroopan Yhteisöjen Virallisessa Lehdessä toukokuussa 2000. Tämän jälkeen Suomella oli kuusi kuukautta aikaa toimittaa LEADER+ -ohjelma-asiakirja komissioon. Maa- ja metsätalousministeriö nimitti LEADER+ -ohjelmaa valmistelemaan työryhmän, jossa MMM:n lisäksi on edustajia muista ministeriöistä (SM, TM, KTM, OPM, YM), TE-keskusten maaseutu-, työvoima- ja yritys-osastolta, maakuntien liitosta, MTK:sta, Suomen kunnista, Suomen yrittäjistä ja Suomen kylätoimintaryhystä.

LEADER+ -ohjelma valmisteltiin LEADER-periaatteiden mukaisesti maaseudun asukkaiden kehittämistarpeet ja -ideat huomioon ottaen. Näin ollen ohjelma-asiakirja laadittiin mahdollisimman pitkälti paikallisten toimintaryhmien kehittämissuunnitelmien perusteella. Paikallisten toimintaryhmien haku LEADER+ -ohjelmaan avattiin heti suuntaviivojen julkaisemisen jälkeen, ja hakuaika päättyi 17.7.2000. Ohjelmaan haki 57 paikallista toimintaryhmää.

Syyskuussa 2000 ohjelma-asiakirjaluonnos lähetettiin lausunnolle ministeriöihin, aluehallintoon ja sosiaalipartnereille. Samanaikaisesti ulkopuolinen arvioitsija (Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen Mikkelin yksikkö) teki ohjelma-asiakirjasta ennakoarvioinnin. LEADER+ -ohjelma-asiakirja toimitettiin komissioon 20.10.2000 ja

ensimmäinen neuvottelu komission kanssa käytiin noin kuukautta myöhemmin.

Komissio hyväksyy Suomen LEADER+ -ohjelman helmi-maaliskuussa 2001. Tämän jälkeen voidaan valita ohjelmaa toteuttavat LEADER+ -ryhmät. Ryhmät valitaan kehittämissuunnitelmien laadun ja ohjelma-asiakirjassa esitettyjen valintakriteerien perusteella. Suomi voi valita korkeintaan 25 LEADER+ -ryhmää. Tavoite 1 -ohjelmasta, alueellisesta maaseudun kehittämissuunnitelmasta ALMAsta tai mahdollisesti kansallisin varoin voidaan myös rahoittaa paikallisia toimintaryhmiä. Valtioneuvoston aluepoliittisessa tavoiteohjelmassa tavoitteena on luoda paikallisille toimintaryhmille toimintaedellytykset koko maassa.

LEADER+ -ohjelmassa on kolme toimintalohkoa. Toimintalohkosta 1 rahoitetaan paikallisia maaseudun kehittämishankkeita LEADER+ -ryhmien toiminta-alueella. Tähän on suunnattu 86 % ohjelman varoista. Varoista 10 % on suunnattu toimintalohkoon 2, josta rahoitetaan ryhmien alueiden välisiä ja kansainvälisiä hankkeita. Toimintalohkosta 3 (1 % rahoituksesta) rahoitetaan paikallisten toimintaryhmien tiedonvälityksestä ja koulutuksesta huolehtiva kansallinen verkostoyksikkö. Lisäksi 3 % ohjelman varoista käytetään tekniseen apuun.

Leena Anttila MMM

EQUAL

Yhteisöaloite Equal etsii kansainvälisen yhteistyön avulla uusia keinoja torjua kaikenlaista syrjintää ja eriarvoisuutta työmarkkinoilla. Siihen liittyy vahvasti myös syrjäytymisen ehkäiseminen. Lisäksi aloitteessa tarkastellaan turvapaikanhakijoiden yhteiskunnallista ja ammatillista integroitumista. Equal perustuu aikaisemmille yhteisöaloitteille Adapt ja Employment.

Suomen saama ESR-rahoitus on 68 miljoonaa euroa eli yli 404 miljoonaa markkaa rakennerahastokaudella 2000–2006. Tämä muodostaa puolet julkisesta rahoituksesta, josta suurin osa tulee valtiolta ja pieni osa kunnilta ja yrityksiltä. Yhteensä ohjelman budjetti on koko kaudella vajaa miljardi markkaa, joista puolet tullaan käyttämään ensimmäisellä, maaliskuussa 2001 alkavalla hakukierroksella. Haku käynnistyy heti komission tehtyä virallisen päätöksensä Suomen ohjelman hyväksymisestä.

Tarkoitus on ensimmäisellä kierroksella valita noin 30 työmarkkinoiden syrjintään ja epätasa-arvoon tarttuvaa innovatiivista projektia. Projektit aloittavat toimintansa kaikissa EU-jäsenmaissa samaan aikaan marraskuussa 2001. Alussa on puoli vuotta kestävä projektien suunnittelu- ja rahoitusvaihe, johon saadaan erikseen rahoitusta. Vasta tämän jälkeen ryhdytään projektien varsinaiseen toteutukseen. Projektit sitoutuvat järjestelmälliseen hyvien käytäntöjen levitystyöhön sekä kansallisella että EU:n tasolla.

Ohjelman toteutus perustuu uudenlaisille kattaville kehittämiskumppanuuksille, jotka kokoavat yhteen kaikki yhteisen ongelman ratkaisun kannalta olennaiset toimijat. Kumppanit määrittelevät kehittämistyönsä kohteen ja sopivat noudatettavasta strategiasta sekä käynnistävät kansainvälisen yhteistyön. Tarkoituksena on löytää kokonaisvaltaisella lähestymistavalla uudenlainen ratkaisu moniulotteiseen, työmarkkinoiden epätasaa-arvon ja syrjinnän keskeiseen ongelmaan.

Eeva-Liisa Koivuneva TM

Valtiovarainministeriön budjettiosasto järjesti 8.2.2001 Helsingissä EU-budjettiseminaarin, jonka tarkoituksena oli lisätä eri hallinnonalojen virkamiesten tietoisuutta EU-budjetin sisällöstä, päätöksenteosta ja vaikuttamistavoista. Seminaariin osallistui noin 150 henkilöä.

Seminaarissa käsiteltiin mm. EU-budjetin keskeisiä käsitteitä, käsittelyaikatauluja sekä eri otsakkeiden sisältöä. Kommenttipuheenvuoroja esittivät mm. komissaari **Erkki Liikanen**, ministeri **Suvi-Anne Siimes** sekä Euroopan parlamentin jäsen **Kyösti Virrankoski**.

Asiasta kiinnostuneet voivat tilata seminaariin liittyvää materiaalia **Marjut Wardilta** (marjut.wardi@vm.vn.fi tai 09–160 3117).

■ Innovatiivisten toimien suuntaviivat hyväksytyt

Innovatiiviset toimet ovat pieniä alue-ohjelmia, joiden päätavoitteena on vaikuttaa EAKR:sta osarahoitettavien tavoite 1- ja 2-ohjelmien laatuun. Niiden varainhallinnon ja valvonnan osalta pätevät periaatteissa samat EU-säädökset, jotka ohjaavat tavoiteohjelmien ja yhteisöaloitteiden toimintaa. Menettelyt ovat kuitenkin normaalia kevyemmät, esimerkiksi ex ante -arviointia tai ohjelma-asiakirjan täydennysosaa ei näissä ohjelmissa tarvita. Ohjelma-asiakirjan koko voi olla korkeintaan 25 sivua.

Komissio hyväksyi Euroopan aluekehitysrahaston innovatiivisten toimien suuntaviivat 31.1.2001. Suuntaviivoja täydennetään tarkemmalla rahoitussopimuksella, jonka sisältöä parhaillaan viimeistellään. Suomessa koordinoitavastuu on sisäasiainministeriöllä.

Tukea voidaan myöntää 0,3–3 miljoonaa euroa aluetta kohti ja sama alue voi hakea tukea korkeintaan kaksi kertaa koko ohjelmakauden 2000–2006 aikana. Käytännössä koko EU:n alue (myös koko Suomi) on tuen piirissä ja ohjelma-alueet on määriteltävä NUTS I tai II -tasolla. Alueita on noin 160. Suomen ohjelma-alue on jaettu ”allianssi”-yhteistyön perusteella.

Ohjelma-alueet

Manner-Suomen ohjelma-alueita on siten neljä;

Etelä-Suomi

(Uusimaa, Itä-Uusimaa, Varsinais-Suomi, Kanta-Häme, Päijät-Häme, Kymenlaakso ja Etelä-Karjala)

Länsi-Suomi

(Satakunta, Pirkanmaa, Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa)

Itä-Suomi

(Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala ja Kainuu)

Pohjois-Suomi

(Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi)

Lisäksi **Ahvenanmaa** muodostaa oman alueensa.

Ohjelmavalmisteluun vastuu

Seuraavassa luetellaan liitot, jotka toimivat ohjelman hallinto- ja maksuviranomaisena. Lisäksi mainitaan myös ohjelmavalmisteluun yhteyshenkilö.

Etelä-Suomi:

Varsinais-Suomen liitto

yhteyshenkilö: Etelä-Suomen maakuntien liittoaman pääsihteeri Johanna Viita, e-mail:

johanna.viita@uudenmaanliitto.fi

Länsi-Suomi:

Satakunnan liitto

yhteyshenkilö: aluekehityspäällikkö Jukka Leinonen, e-mail:

jukka.leinonen@satakunta.fi

Pohjois-Suomi:

Pohjois-Pohjanmaan liitto

yhteyshenkilö: kehitysjohtaja Ilkka Yliniemi, e-mail:

ilkka.yliniemi@pohjoispohjanmaa.fi

I-S:

Vastuutahoa/yhteyshenkilöä ei ole vielä nimetty.

Ahvenanmaa:

Ahvenanmaan maakuntahallitus päättää itse miten ohjelmaa hallinnoidaan.

SM:n puolella yhteyshenkilöinä toimivat **Mårten Johansson**

(marten.johansson@sm.intermin.fi)

ja **Mika Pikkarainen**

(mika.pikkarainen@sm.intermin.fi).

Ohjelmien tarkoitus

Ohjelmien tarkoitus ilmenee jo suuntaviivojen otsikosta ”Alueet uudessa taloudessa” ja ”Innovatiiviset toimet”. Vaikka käytössä on vain noin 400 miljoonaa euroa, on tällä tarkoitus vahvistaa Euroopan talouden kilpailukykyä. Tavoitteena on parempi tietoyhteiskunta ja T&K -politiikka. Innovatiiviset toimet halutaan nähdä laboratoriona, jonka tarkoituksena on Unionin aluepolitiikan kehittäminen. Halutaan siis löytää menestyskijöitä ja käytäntöjä jolla voidaan

parantaa tavoite 1- ja 2-ohjelmien laatua. Esikuvana on edellisen raskauskauden pilottihankkeet RIS (alueelliset innovaatiostrategiat) ja RISI (tietoyhteiskunnan alueelliset strategiat). Uuden innovatiivisten toimien sukupolven tarkoitus on saadun kokemuksen perusteella syventää ja laajentaa tätä lähestymistapaa.

Toimintaa ei rajoiteta tavoite 1- ja 2-alueisiin. Valkoiset alueet voivat yhtä lailla osallistua ohjelmaan, mutta ohjelma-asiakirjassa tulee arvioida millainen vaikutus ohjelmalla voisi olla tavoite 1- ja 2-alueisiin. Ohjelmien valmistelu ja toimeenpano tehdään yhteistyössä niiden viranomaisien kanssa jotka vastaavat tavoite 1- ja 2-ohjelmista.

Toiminta keskittyy kolmen teeman ympärille;

1. Osaamiseen ja teknologiseen innovaatioon perustuva alueellinen talous
2. eEuropeRegio: tietoyhteiskunta aluekehityksen palveluksessa
3. Alueellinen identiteetti ja kestävä kehitys

Samaan ohjelmaan ei tarvitse valita kaikkia teemoja. Teemat sopivat hyvin Suomen olosuhteisiin ja potentiaalisia kehittämisaloja voisivat olla mm.

1. Osaamiseen ja teknologiseen innovaation perustuva alueellinen talous

- ◆ Osaamis- ja aluekeskusohjelmia täydentävät hankkeet
- ◆ Suurehkot hankkeet
- ◆ Laajeneva alueellinen innovaatiopolitiikka; alueellisen vaikuttavuuden ulottaminen seutuyhteistyöstä laajempia alueita koskevaksi (vrt. Pohjois-Suomen Multipolis-hanke)
- ◆ Seed-vaiheen pääomarahoituksen ja yrityshautomotoiminnan kehittäminen

2. eEuropeRegio: tietoyhteiskunta aluekehityksen palveluksessa

- ◆ Hyvinvointipalvelujärjestelmät (vrt. OSKE)
- ◆ Etätyöhankkeet
- ◆ Peruspalvelujen kehittäminen

3. Alueellinen identiteetti ja kestävä kehitys

- ◆ Taitoteknologiahankkeet (vrt. SITRA)

■ Interreg IIIC -suuntaviivat valmiina

Jäsenvaltiot ja komissio pääsivät 21. helmikuuta 2001 yksimielisyyteen Interreg IIIC:n suuntaviivoista. Interreg IIIC -ohjelmalla tuetaan alueiden välistä yhteistyötä. Ohjelmaa hallinnoidaan neljän ohjelma-alueen kautta. Loogisinta olisi ollut hallinnoida ohjelmaa kokonaisuudessaan komissiosta, koska tavoitteena on tukea alueiden välistä yhteistyötä koko unionin alueella. Komissio ei kuitenkaan halunnut hallinnoida ohjelmaa, mikä vuoksi päädyttiin tähän ratkaisuun.

Suomi kuuluu Koilliseen toiminta-alueeseen. Alue on sama kuin Itämeren IIIB -ohjelma, lukuun ottamatta Berliinin ja Brandenburgin alueita. Suomen, Ruotsin, Tanskan ja Saksan tavoitteena on hyödyntää Itämeren IIIB -hallinnointiyhteistyötä. Sihteeristö tulisi silloin sijaitsemaan

Saksan Rostockissa.

Kaikki neljä ohjelma-aluetta tekevät periaatteessa neljä identtistä ohjelmaa, joissa toiminta-alat ja toimet ovat samoja. Toiminta-alat ovat

- rakennerahastojen tavoite 1- ja 2-ohjelmien osana tuetut toimet
- alueiden välinen yhteistyö, johon osallistuvat julkisviranomaiset tai muut vastaavat elimet muilla Interreg-ohjelmien kohdealueilla
- alueiden välinen yhteistyö kaupunkien kehittämisen alalla
- alueiden välinen yhteistyö niiden alueiden välillä, joita alueellisten innovatiivisten toimien kolme toimintalinjaa kaudella 2000–2006 koskevat
- muut alueiden väliseen yhteistyöhön soveltuvat aihealueet.

YHTEISTYÖMUOTOJA (toimia) on kolme:

1. Alueellinen kehystoimi:

Kyseessä on laajempi alueiden välinen yhteistyö, johon osallistuu alueita vähintään kolmesta maasta, joista kaksi ovat EU-maata. Kehystoimi muodostuu rajoitetusta määrästä pienempiä hankkeita. EAKR:n kokonaisrahoitus on 500.000–5.000.000 euroa hanketta kohti. Hankkeen vetäjän osuus hankekuluista voi olla korkeintaan 40 prosenttia.

Tähän uuteen yhteistyömuotoon ohjataan 50–80 % varoista. Ottaen huomioon, että EU-rahoitus koillisella alueella on kokoluokkaa 20 miljoonaa euroa, ei voida rahoittaa kovinkaan monta tällaista hanketta vuodessa.

2. Yksittäiset alueiden väliset hankkeet:

Tämä vastaa perinteistä eri alueiden välistä yhteistyötä. Alueita pitää olla vähintään kolmesta maasta, joista kaksi EU-maata. Ohjeellisesti 10–30 prosenttia varoista ohjataan tähän yhteistyömuotoon. EAKR:n kokonaisrahoitus on 200.000–1.000.000 euroa hanketta kohti. Hankkeen vetäjän osuus hankekuluista voi olla korkeintaan 40 prosenttia.

3. Verkot:

Tähän kokemustenvaihtoon tarvitaan kumppania vähintään viidestä maasta, joista kolme tulee olla jäsenvaltioita. EAKR-kokonaisrahoitus on tässäkin yhteistyömuodossa 200.000–1.000.000 euroa. Tuki maksetaan vetäjänä toimivalla kumppanille, joka hallinnoi tukea kaikilta osin.

Kussakin ohjelmassa vähintään 75 % EAKR:n rahoitusosuudesta on käytettävä toimiin, jossa on vähintään yksi kumppani ohjelman kohdealueen ulkopuolelta. Tällä tavalla varmistetaan yhteistyö laajemmalti kun ohjelma-alueen sisällä. Hakemus jätetään sille ohjelma-alueelle, jossa yhteistyön vetäjä sijaitsee, eli jos vetäjä on Itämeren alueelta, koko avustus maksetaan Koillisen ohjelma-alueen budjetista.

Suuntaviivat vahvistetaan lähiaikoina. Komission vakaana tarkoituksena on saada kaikki neljä ohjelmaa hyväksytyksi vuoden 2001 aikana.

Mårten Johansson

➔ jatk. sivulta 9

- ◆ Kulttuuri- ja muut sisältötuotantohankkeet (vrt. OSKE)
- ◆ Etätyöhankkeet
- ◆ Kulttuuri- ja eko- ja elämysmatkailuhankkeet
- ◆ Ympäristöhankkeet

Kaikkien maakuntien ei tarvitse osallistua kaikkiin hankkeisiin, mutta olisi suotavaa, että jokaiseen hankkeeseen osallistuisi kumppaneita vähintään kahdesta tai kolmesta maakunnasta. Tärkeintä on, että valitut teemat ja hankkeet ovat koko alueen kannalta relevantteja. Tavoiteohjelmiin verrattuna tämä ohjelma antaa selvästi paremmat mahdollisuudet useiden maakuntien välisiin yhteishankkeisiin. Lisäksi valkoisten alueiden toimijat voivat yhtä lailla osallistua hankkeisiin kuin tavoitteiden 1 ja 2 alueilla toimivat.

Sen sijaan tällä rahoituksella ei juuri voida käynnistää koko ohjelma-alueiden välisiä hankkeita. Ohjelmien väliseen kokemustenvaihtoon voidaan käyttää 1–3 % ohjelman bud-

jetin varoista. Alueiden välisiin hankkeisiin tulee INTERREG III C -ohjelma.

Rahoitus

EU:n varaama kokonaisrahoitus innovatiivisille toimille on noin 400 miljoonaa euroa. Alueen väestömäärä tulee olemaan yksi ohjelmakohtaisen tuen määrään vaikuttava tekijä, vaikka se ei suoraan näy suuntaviivoista. Koska Suomen alueet ovat pienimpien alueiden joukossa, 1 miljoonan euron EU-tuki/ohjelma voisi olla realistinen tavoite. Tukea voi hakea vuosittain toukokuun loppuun mennessä ja vuoden 2001 hakemukset tulee jättää 31.5.2001 mennessä. Komissio voisi ehkä tehdä ensimmäiset rahoituspäätökset myöhäissyksyllä (marraskuussa), mutta on myös mahdollista että osa päätöksistä siirtyy vuoden 2002 alkuun budjettiteknisistä syistä.

Mårten Johansson

Komiteat ja kokoukset

■ EAKR-komitealle suunnitteilla alakomitea

EAKR-komitean kokouksessa 24.1.2001 jäsenmaat keskustelivat komission esityksestä perustaa komitealle aluesuunnittelua ja kaupunkien kehittämistä käsittelevä alakomitea (tai asiantuntijaryhmä). Saksa, Iso-Britannia ja Kreikka suhtautuivat esitykseen varauksellisesti vedoten komission kompetenssi-ongelmaan. Muut maat näyttivät olevan valmiita puoltamaan esitystä pienehköjen tekstitarkistusten jälkeen. Komissio ei katso alakomitean, joka ei tee päätöksiä eikä luo uutta politiikkaa, testaavan komission valtuuksia. Komissio odottaa asian menevän läpi ensi kokouksessa 21.2. tarkistusten jälkeen.

Komission tarkoitus on saattaa aluesuunnittelua ja kaupunkien kehittämistä koskevien asioiden käsittely yhteisöpolitiikan piiriin. Asian esittelijä **Leygues** sanoi, että EAKR-komitean alaisuuteen perustettavan alakomitean tehtäviin kuuluisi mm. Tampereen kokouksen jatkotyöohjelmasta huolehtiminen. Alakomitea olisi myös vastuussa ministerikokousten valmistelusta.

Iso-Britannian edustajalla ei ollut valtuuksia vielä hyväksyä päätös-asiakirjaa. Iso-Britannia katsoo, ettei rakennerahasto-sääntöjä ole sovellettu oikein alakomitean perustamisasiassa ja että komissiolla on kompetenssi-ongelma aluesuunnittelu- sekä kaupunkiasi-

oissa. Asiaa tulee vielä selvittää ja neuvotella ministerien kanssa kotimaassa.

Myös Saksa näki asiassa vakavia ongelmia. Ratkaisua ei voida tehdä nopeasti, koska liikutaan perustamis-sopimuksen antaman kompetenssin ulkopuolella. Tähän näkemykseen komission kompetenssi-ongelmasta Kreikka yhtyi osittain.

Ranska oli valmis hyväksymään komission esityksen ja toivoi asian etenevän nopeasti. Ranska huomautti kuitenkin, samoin Espanja, ettei alakomitea voi luoda uutta politiikkaa, vaan sen tehtävänä on edistää ennestään hyväksytyjä poliittisia linjauksia (esim. ESDP-suuntaviivoja).

Itävalta, Hollanti, Tanska, Ruotsi, Italia, Belgia ja Suomi suhtautuivat komission esitykseen positiivisesti ja näkivät alakomitean hyödyllisenä foorumina edistää yhteistyötä. Suomi suhtautuu esitykseen käytännölläheisesti eikä näe asiassa laillisuusongelmia, mutta alakomitean tehtäviä ja mandaattia tulee selventää. Suomi huomautti, ettei ministerikokousten valmistelusta voi olla vastuussa EAKR:n alakomitea, vaan vastuu kuuluu puheenjohtajamaalle. Valmis-teilla olevat asiat voidaan tuoda alakomiteaan keskusteltavaksi.

Leygues vastasi, että kysymys ei ole komission valtuuksista, vaan siitä, että on tarpeen edistää monialais-

ta lähestymistapaa (integrated approach) niillä yhteisön politiikan alueilla, joilla on alueellisia vaikutuksia. Komitean päätösvaltaa koskevan epäilyksen häivyttämiseksi puheenjohtaja luki kokoukselle ao. kohdan EAKR-komitean säännöistä, jossa todetaan komitean oikeudet perustaa tarvittaessa alakomitea. Komissio selvensi lisäksi esitystään todeten, että alakomitea ei tule tekemään päätöksiä eikä äänestämään, vaan sen tehtävänä on käydä keskusteluja, joiden tulokset komissio raportoi seuraavan päivän EAKR-komitealle. Jos alakomiteassa näkemykset eroavat toisistaan, yksinkertainen enemmistö päätös voittaa. Komissio lupasi myös tuoda alakomitean mahdolliset näkemyserot esille käsiteltävä edelleen raportoitavaksi.

Alakomiteaa koskeva asia tulee esille myös seuraavassa aluesuunnittelukomitean (CSD) kokouksessa 20.2.2001. Tämän jälkeen järjestetään vielä 1–2 CSD-kokousta Ruotsin puheenjohtajuuskaudella. Jäsenmaat pitävät selvänä, että EAKR-komitean ja aluesuunnittelukomitean tuleva työjako tulee käsitellä ministerikokouksessa. Alustavasti käsiteltävä suunnitellaan Belgian puheenjohtajakauden ministerikokoukseen heinäkuussa.

Ulla Blomberg

RUOTSIN EU-PUHEENJOHTAJUUS

Ruotsi järjestää puheenjohtajuuskaudellaan kaksi alue- ja rakennepolitiikkaan liittyvää tapahtumaa:

- 7. toukokuuta 2001 järjestetään epävirallinen ministerikokous koheesioraportista.
- 12.–13. kesäkuuta 2001 järjestetään väestön vähenemistä pohtiva seminaari Lyckselessä.

■ Tietoyhteiskuntaan liittyvä konferenssi Lyonissa

DG Regio järjesti 18.–19.12.2000 tietoyhteiskunta-aiheisen konferenssin (The Information Society and Economic, Social and Territorial Cohesion 2000–2006; a New Opportunity), jonka tavoitteena oli löytää keinoja digitaalisen syrjäytymisen ehkäisemiseksi Euroopassa. Komissaari **Barnier** painotti avauspuheenvuorossaan tietoyhteiskunnan merkitystä alueiden kehittämisessä. Rakennerahastot tarjoavat tähän keinoja, mutta niiden tuki on käytettävä järkevästi: alueelliset tarpeet tulee tunnistaa kehityksen lähtökohdaksi ja sektoreiden välisen yhteistyön tulee olla laajaa.

Tasapainoisen tietoyhteiskuntakehityksen keskeisimmät ongelmat ja haasteet käsiteltiin kuudessa rinnakkaisessa työpajassa. Ne olivat:

- a) Viestintäinfrastruktuuri: yhtenäiset palvelut ja julkisen väliintulon kriteerit,
- b) Julkisten palveluiden tarjonta tietojen ja viestintäteknologiaa hyväksi käyttäen,
- c) Alueellisen kilpailukykyyn parantaminen: kuinka helpottaa pk-yritysten astumista digitaaliaikaan,
- d) Opetus ja koulutus: tietotaidon tasaisempi jakaantuminen ja tietoyhteiskunnan varmistaminen kaikille,
- e) Tutkimuksen ja kehityksen sekä alueellisten kehityspolitiikkojen yhteensovittaminen: alueellinen innovaatiojärjestelmä ja teknologian muutos,
- f) Alueellisen hallinnon parantaminen tietoyhteiskunnassa.

Konferenssin loppupäätelmissä todettiin, että onnistunut tietoyhteiskuntakehitys vaatii panosta kaikilta toimijoilta alue-, kansallis- sekä EU-tasolla. Alueiden on muistettava, että niiden tietoyhteiskuntahankkeiden tulee olla yleisesti hyväksytyjen alueellisten strategioiden mukaisia. Nämä strategiat varmistavat sen, että investoinnit tietoyhteiskuntakehitykseen myötäilevät alueiden todellisia tarpeita ja että ne ovat se pohja, jolla lisätään IT-alan tuotteiden ja palveluiden kysyntää.

Jäsenmaiden ja alueiden tulisi tämän lisäksi yhdessä huolehtia hallin-

tonsa tietoteknisestä uudistamisesta ja työntekijöidensä kouluttamisesta tietotekniikan käyttäjiksi. Viranomaisten toimintojen vieminen verkkoon lisää myös hallinnon läpinäkyvyyttä ja demokratiaa. Rakennerahastovaroja tulisi käyttää lähinnä erityisongelmien ratkaisemiseen, kuten infrastruktuuriin alueilla, joilta puuttuvat kaupalliset edellytykset sen rakentamiseen. Infrastruktuuria tarvitaan, jotta mm. julkisia palveluita voitaisiin sähköistää. Infrastruktuuriin panostaminen tulee olla tietoyhteiskuntastrategioiden mukaista koko alueen kattavaa toimintaa, eikä yksittäisiä hankkeita siellä täällä. Myös alueiden välistä yhteistyötä tulisi hyödyntää jo olemassa olevien ohjelmien, kuten INTER-REGin, sekä uusien hankkeiden muodossa.

Komissio puolestaan auttaa jäsenmaita mm. tietoyhteiskuntakehitykseen varattujen varojen tehokkaassa käyttämisessä opastamalla alueita tietoyhteiskuntastrategioiden luomisessa ja varojen kohdentamisessa alueiden tarpeisiin. Rakennerahastovarojen käytön seuranta tehostetaan. Ohjelmia tarkistetaan puolesta välissä kaut-

ta, jotta tavoitteet paremmin vastaisivat todellisuutta ohjelmakauden loppupuolellakin. Rakennerahastojen tarjoama hyöty on syytä ottaa irti tällä kaudella täysimääräisesti, koska laajentumisen jälkeen kaikilla nykyisillä tukialueilla ei ole mahdollisuutta päästä niiden piiriin.

Suomalainen tietoyhteiskuntakehitys on edistyneempää kuin Euroopassa keskimäärin. Ongelmat, joita eurooppalaisella foorumilla nyt voidaan, ovat monilta osin Suomessa jo ratkaistu. Esim. infrastruktuuri on maassamme varsin kattavaa ja tietotekniikka osataan käyttää yleisesti. Julkisia palveluita on jo runsaasti verkossa ja niitä lisätään ja niiden laatua parannetaan jatkuvasti. Eniten on parannettavaa alueellisen kilpailukykyyn luomisessa sekä hankkeiden soveltamisessa alueellisten tietoyhteiskuntastrategioiden raameihin. Yhteistyökään ei ole niin laajaa kuin se voisi parhaimmillaan olla. Vaikka Suomi onkin EU-mittapuun mukaan tietoyhteiskunnan mallimaa, ovat alueelliset erot meilläkin tällä saralla vielä liian suuret.

Pirjo Häkkinen

Kaupungin ja maaseudun vuorovaikutustyöryhmän raportti ilmestynyt

Kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä ja maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä ovat yhdessä perustaneet Kaupungin ja maaseudun vuorovaikutustyöryhmän viemään eteenpäin kaupunki- ja maaseutupolitiikan yhteisiä tavoitteita edistävää vuoropuhelua, toimintaa ja hankkeita. Osana tätä työtä työryhmä julkaisee raportin kaupungin ja maaseudun vuorovaikutuksesta.

Raporttiin on kerätty ”esityslistaa” vuorovaikutukseen kuuluvista asioista. Raportti käsittelee ja perustelee eri teemoja vuorovaikutuksen näkökulmasta. Se esittää myös konkreettisia ehdotuksia, joilla maaseudun ja kaupungin kumppanuutta ja vuorovaikutusta viedään käytännössä eteenpäin.

Julkaistu on tilattavissa sisäasiainministeriön aluekehitysosastolta (puhelin (09) 160 4094, PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO) ja se on saatavana myös sähköisesti osoitteesta: www.lande2000.fi

Muuta

■ Liettuan Twinning-projekti täytti vuoden

Suomalaisten sisäasiainministeriön virkamiesten **Antti Uusi-Hakalan** ja **Marikki Järvisen** johdolla toteutettava Liettuan SPP/Twinning -hanke käynnistyi hieman yli vuosi sitten. Projekti toimii konsortiona, jossa saksalaiset ovat vähemmistöpartnerina. Lisäksi projektilla on kaikkiaan yli 20 lyhytaikaista asiantuntijaa käytössään lähinnä Suomesta ja Saksasta.

Projektin keskeisenä tavoitteena on avustaa Liettuan hallitusta ja hallintoa EU:n jäsenysvalmisteluihin liittyvissä kysymyksissä ja erityisesti edistää rakennerahastojen toteuttamiseen tarvittavien hallinnollisten rakenteiden ja menettelytapojen kehittämistä. Samalla hankkeen tavoitteena on edistää hallinnon yleistä tietämystä rakennerahastovarojen suunnitteluun ja käyttöön liittyvissä asioissa. Maan hallituksen hyväksymä virallinen tavoite on päästä EU:n jäseneksi vuoden 2004 alusta lähtien.

Projektin kokonaisrahoitus on 810 000 euroa. Siitä on tähän mennessä käytetty 77 %. Kaksi kolmasosaa hankkeen toimenpiteistä on toteutettu ja valtaosa hankkeen sovitusta tavoitteista on saavutettu. Loput tavoitteista ovat lähinnä jatkuvia luonteeltaan ja tulevat jatkumaan hankkeen loppuun saakka. Projekti on juuri saanut kolmen kuukauden jatkoajan ja päättyy näillä näkymin toukokuun lopussa.

Ulkopuolisen EU:n arvioitsijan mukaan ”projektin toteutus on edennyt hyvin ja olosuhteet huomioonottaen tuloksia voidaan pitää varsin tyydyttävänä”. Mitään ylipääsemättömiä ongelmia ei ole ollut, ellei sellaiseksi katsota ISPA/liikenne-osion saksalaisen osapuolen kieltäytymistä osionsa toteuttamisesta.

Vaikka projektin voidaan arvioida edenneen hyvin, sen tulokset olisivat kenties olleet vieläkin tuntuvampia, mikäli maan hallinnolla olisi ollut enemmän kapasiteettia hyödyntää tarjolla olevaa asiantuntemusta. Valitettavasti hallinnon rajalliset henkilöresurssit ovat olleet pitkälti sidoksis-

sa ns. pre-accession -tukien hallinnointiin ja toteutukseen ja rakennerahastovarojen hallinnointikysymykset on toistaiseksi nähty lähinnä ennen aikaisina.

Johtuen pre-accession -tukien hallinnointiin liittyvien järjestelyjen keskeneräisyydestä projekti on pyrkinyt mahdollisimman pitkälle auttamaan maan hallintoa kehittämään järjestelmiä, joita se tarvitsee pre-accession -tukien toteuttamiseen, mutta samalla tuonut esille menettelytapoja ja rakenteita, joita tarvitaan, jotta maa voi menestyksekkäästi ryhtyä käyttämään rakennerahastotukia EU-jäsenyyden astuttua voimaan.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että tietoisuus rakennerahastojen toteutukseen liittyvistä kysymyksistä on lisääntynyt sekä hallinnossa että poliittisella tasolla ja keskustelu ja päätöksenteko on selkeästi siirtymässä pre-accession -tukien suunnittelusta ja toteutuksesta rakennerahastotukien käytön suunnitteluun ja hallinnointiin.

Tie projektin nykyiseen tilanteeseen ei suinkaan ole ollut täysin mutkaton. Hallinnon henkilöstökapasiteetin riittämättömyys, vallalla olleet väärinkäsitykset, neuvostoaikainen sulkeutunut hallintokulttuuri, hallinnon suunnittelemattomuus ja ennustamattomuus sekä useat muut tekijät tekivät projektin alusta vaikean. Hallinnon luottamuksen saavuttaminen ja avoimien keskusteluyhteyksien luominen ovatkin olleet yksi keskeisistä projektin saavutuksista ja kulmakivistä.

Yhteistyö EU-delegaation kanssa on sen sijaan sujunut alusta saakka mutkattomasti ja ollut erittäin avointa ja yhteistyökykyistä. Sitä voidaankin mielestämme pitää yhtenä Twinning-hankkeen onnistumisen keskeisistä tukipilareista. Samoin yhteistyö pääministerin kanslian ja hallituksen avustajien kanssa on ollut sujuvaa, mikä on mahdollistanut asioiden viemisen eteenpäin siinäkin tapauksessa, kun hallinnossa ei muuten ole ollut valmiutta ja uskallusta uudistusten tekoon.

Ministry of the Interior
FINLAND

Ministry of
PARLA
Lithuania

Vaikka pre-accession -tukien valmistelu onkin edennyt hyvää vauhtia ja asioiden valmistelussa ollaan vähitellen siirtymässä rakennerahastojen hallinnointiin liittyviin kysymyksiin, tuleva vuosi ei tule olemaan näiden asioiden osalta ongelmaton. Ehkä SAPARDia lukuun ottamatta hallinnon valmius pre-accession -tukien hallinnointiin on vielä suurella määrällä keskeneräinen, ja paljon kehittämistyötä joudutaan tekemään, jotta

■ Latvian kansallinen kehittämissuunnitelma ja kaupunkipoliittinen kehittämisstrategia käynnistetty

Alue- ja rakennepoliitiikan hallinnon kehittämisen tavoitteet ja toiminta

Hakijamaiden kehittynyt hallinnollinen kyky on yksi kriteeri EU-jäsenyydelle. Sisäasiainministeriön aluekehitysosasto tuki Latviaa aktiivisesti sen hallinnonkehittämissuunnitelman ja kaupunkipoliitiikan kehittämisstrategian käynnistäminen sekä Latgalen – Baltin köyhimmän alueen kehittämiskeskusten toiminnan vah-

vistaminen. Yhteistyö oli erityisen tiivistä ministeri **Zilen** alaisen kansainvälisestä rahoituksesta vastaavan koordinaatioyksikön sekä paikallisen ympäristö- ja aluekehitysministeriön kanssa.

Latvian viranomaisille järjestettiin opintomatkoja eri ministeriöihin, maakuntien liittoihin ja TE-keskuksiin. Näin he tutustuivat rakennerahastojen toimeenpanoon ja seurantaan Suomessa. Tämän lisäksi Latviassa oli useita aluesuunnittelun sekä EU:n ja Suomen alue- ja rakennerahastopoliitiikan asiantuntijoita neuvonantajina.

Suomalais-latvialaisen yhteistyön tulokset

Suomalais-latvialaisen yhteistyön tuloksena latvialaiset virkamiehet priorisoivat strategiset painopistealueet, jotka luovat perustan maan kansalliselle kehittämissuunnitelmalle. Tämä kehittämissuunnitelma toimii Latvian tavoite 1 -ohjelman suunnittelun kenraaliharjoituksena. Myös koordinaatio sektoriviranomaisen kanssa sekä demokraattinen dialogi keskushallinnon ja alueiden välillä parani huomattavasti. Vuoden 2000 aikana Latvian hallitus teki lisäksi päätöksen, jonka mukaan maahan tulee yksi rakennerahastohallintoviranomainen.

Aluesuunnittelua koskevan tilastoinnin käynnistämisen lisäksi päätettiin hyvään alkuun myös kaupunkien kehittämisstrategian käynnistämisesä. Strategiassa määritellään mm. kaupunkien ja kuntien vaikutus koko Latvian kehittymiselle. Hankkeen parhaat tulokset saavutettiin aluetasolla Latgalella. Kuntien välinen yhteistyö alueella tiivistyi. Myös Latgalen kehityskeskusten henkilökunnan substanssiosaaminen karttui huomattavasti. Konkreettisesti onnistuminen on havaittavissa mm. siinä, että Latgalen alueen kehittämiskeskuselle on muotoutunut Latvian kansallisen kaupunkistrategian kehittämisessä selkeä oma rooli.

Twinning-hankkeiden merkitys oli huomattava myös Latvian ja Suomen välisten suhteiden vahvistumisen kannalta yleisemminkin – luonnollisesti erityisesti alue- ja rakennepoliitiikan osalla.

Hankkeet Liettuassa ja Virossa käynnissä edelleen

Latvian lisäksi aluekehitysosasto on mukana Twinning-hankkeissa Virossa ja Liettuassa (ks. edellinen artikkeli). Viron kansallisen kehityssuunnitelmaluonnoksen valmistelua tuetaan yhdessä Irlannin kanssa. Aluekehitysosasto vastaa yhteistyössä Suomen Ympäristökeskuksen ja Tieliikennelaitoksen kanssa projektin ISPA-osion toteuttamisessa. ISPA-rahoituksella mahdollistetaan jo ennen EU-jäsenyyttä suurien ympäristö- ja liikennehankkeiden toteuttaminen hakijamaissa.

Ruotsin puheenjohtajuuskauden tavoitteet hakijamaiden osalta

EU:n jäsenyyden edellytyksenä on hakijamaiden 39 politiikan alueen selvittäminen ja yhdenmukaistaminen EU-lainsäädännön kanssa. Ruotsin puheenjohtajuuskauden tavoitteena on avata kaikki jäljellä olevat neuvotteluvuodet helmikuussa 2000 neuvottelut aloittaneiden ns. Helsingin ryhmän maiden kanssa. Tämä tarkoittaa mm. aluepolitiikka- ja rakennepoliittisten välineiden yhteensovittamisluvun avaamista. EU pyytää hakijamaita antamaan yksityiskohtaisia tietoja rakenne- ja koheesiorahastosta saatavien tukien hallinnoinnista, yhteisrahoitukseen liittyvistä kysymyksistä sekä kehottaa hakijamaita vahvistamaan NUTS-aluejakoluokituksen. Kehittynyt hallinnollinen kyky on yksi kriteeri hakijamaiden EU-jäsenyydelle.

▶ jatk. sivulta 13

vuoden 2000 pre-accession -tukien toteuttaminen voisi edes loppuvuodesta alkaa.

Twinning-hankkeen tavoitteena on Liettuassa ollut avustaa hallintoa erityisesti Phare-varojen käyttöön liittyvissä kysymyksissä: varojen käytön suunnittelussa ja hallinnoinnissa, painopisteen ollessa lähinnä varojen käytön hallinnointia tukevassa koulutuksessa. Tarkoituksena on kevään aikana kouluttaa varojen käyttöön osallistuvia virkamiehiä sekä keskushallinnossa että erityisesti aluetasolla.

Toinen keskeinen painopiste kevään aikana on pyrkiä vauhdittamaan avointa keskustelua sekä hallituksen sisällä että sen alaisessa hallinnossa rakennerahastojen hallintoon liittyvissä kysymyksissä. Vaikka tietoisuus rakennerahastovarojen käyttöön liittyvistä kysymyksistä onkin lisääntymässä, keskustelu on kuitenkin vasta aivan alkuvaiheessa. Pidämmekin suurena haasteena mahdollisimman avoimen keskusteluyhteyden saamista eri osapuolten välille.

*Mariikki Järvinen
Antti Uusi-Hakala*

Pia Björkbacka

■ Venäjän aluepolitiikan Tacis-projektin tuloksista

Kuvaan tässä yleispiirteisesti, miten projekti saavutti yleistavoitteensa. Näin ollen monet institutionaaliset seikat ja erinäiset toiminnot, jotka kuuluvat neljän erityistavoitteen alle, jäävät tässä taustoittamatta. Projektin yhteistyötahot olivat:

- Valtion duuman aluepoliittinen valiokunta, Federaationeuvoston aluekomitea
- Federaatiosuhteiden, kansallisuuksien ja siirtolaispolitiikan ministeriö [aik. aluepolitiikan ministeriö], valtiovarainministeriö, talouskehitys- ja kauppaministeriö
- Pohjoisten alueiden valtionkomitea [nyk. lakkautettu]
- Presidentin hallinto
- Pilottialueet (Krasnojarskin krai, Novosibirskin, Orenburgin ja Orlovin oblastit, Mordovian tasavalta)
- Venäjän tiedeakatemian Siperian osasto

Lähtötilanne; Venäjän hallinnon tila

Toistuvista hallitusvaihdoksista ja ministeriöreformista johtuva myllerrys on ollut projektin elinkaaren aikana poikkeuksellista. Primakovin hallitus perusti erillisen aluepolitiikan ministeriön (myös projektin suosituksesta); se kuitenkin lakkautettiin hänen hallituksensa kaaduttua. Sen koommin yritykset luoda selväpiirteistä federaatiotason elintä aluekehitystehtäviin ovat jääneet ponnettomiksi. Tosiasiassa jokainen hallitus (kuusi hallitusta kolmessa vuodessa) kaatui, ennen kuin sen päättämät ministeriöreformit ja sen kullekin ministeriölle hyväksymät työjärjestykset ehdittiin panna ministeriötasolla täytäntöön – osa jo ennen uusien työjärjestysten hyväksymistäkin. Ministeriöiden (ja valtionkomiteoiden) toimivaltapäällekkäisyyksistä ei ole päästy eroon.

Institutionaalinen epävakaus, tavoitteiden ja lainsäädännön puute, katastrofaalisen julkistalouden ohella, ovat halvaannuttaneet hallituksen kehityspyrkimykset. Epäyhtenäiset ja

satunnaiset toimet ovat olleet ponnettomia alue-erojen syvenemistä vastaan (tulotasot 20-kertaisia; ne ovat lähes samaa luokkaa alueiden sisällä). Hallitus on keskittynyt alueellisten kriisien torjuntaan esimerkiksi Kaukasiassa ja federaatiosuhteisiin (federaationeuvoston täysremontti, kuvernöörien asema), ei varsinaiseen aluekehityspolitiikkaan.

Ainoa käytetty, jossain määrin aluekehityshakuinen väline – ns. federaation ad hoc -kohdeohjelmat, joita ollaan vähentämässä 150:stä 80:een – on toiminut vuodesta 1994. Se on osoittautunut tylsäksi aseeksi alue-erojen lieventämisessä. Syitä on monia: ohjelmat eivät muodosta yhtenäistä toimintapolitiikkaa, tavoitteet ovat epäselviä ja usein (henkilö)poliittisia, toteutuksen ja valvonnan vastuusuhteita ei ole määritetty, kohdealueiden määrittely on epämääräistä. Lähes kaikilla 89 alueella onkin menossa joku ohjelma. Kun rahoitus kattaa käytännössä 5–10 % budjettilupauksista, ohjelmien toteutus tukahtuu tästäkin syystä alkumetreillä. Lisäksi vain osa kohdeohjelmista on luonteeltaankaan aluekehityshakuisia; osa koskee luonnonkatastrofien seurausten lievittämistä, ympäristötuhojen korjaamista, etnisiä seikkoja, kulttuurirakennusten entistämistä jne. Tacis-projekti ei nähnyt hyötyä yrityksessä remontoida näitä yksittäisohjelmia irrotettuna valmisteltavasta aluekehityksen kokonaisjärjestelmästä.

On myös todettava, että Venäjällä julkisessa keskustelussa aluepolitiikan käsite on laajuudessaan suorastaan sekava. Se pitää sisällään 1) Fiskaalisen federalismin ja siinä verotulojen jaon eri hallintotasojen välillä sekä federaation avustukset alueiden verotulopohjan tasausmekanismeineen (+ alueiden mekanismit suhteessa kuntiinsa). Se sisältää myös fiskaalisen tasapainon federaatiossa; kunkin tason tehtävistä johtuvien menojen ja verotulojen vastaavuusongelma kaikilla hallintotasoilla. 2) Sektoripolitiikat, osana ns. laajaa aluepolitiikkaa. Sen osioita (terveys-, sosiaali-, koulutus-, infrastruktuuri- ja eräät muut), jotka vaikuttavat ratkaisevasti aluei-

den ja niiden kuntien kykyyn tuottaa julkisia peruspalveluja, ei Venäjällä silti ole hahmotettu tai koordinoitu osana kokonaisuutta. 3) Alueiden välisen taloudellisen integraation. 4) Federaatorakenteen laajemminkin, mm. alueiden ja keskuksen välinen vallanjako (erityispiirteinä ns. sopimusfederalismi), kuntien asema ja tehtävät. 5) Etniset (kansallisuus-) ongelmat. 6) Ympäristöasiat.

Seitsemättä kohtaa, eli varsinaista aluekehityspolitiikkaa EU-merkityksessä ei ole siis vielä olemassa. Se riippuu projektin esittämän lain hyväksymisestä hallituksessa ja duumassa.

Projektin pääpaino asetettiin jo toimeksiannosta ja voimavaroista johtuen aluekehityspolitiikan (EU-merkityksessä) kehikon luomiseen eli asioihin, joihin voidaan vaikuttaa aluekehityspolitiikan keinoin. Venäjän erityisolujen vuoksi projekti syventyi myös edellä oleviin kohtiin 1–2 (ns. laajan aluepolitiikan osioihin vain koordinaation kannalta), mutta pidättyi kajoamasta federaation valtarakenteisiin, etnisiin suhteisiin tai ympäristöpolitiikkaan.

EU:n komission muotoilema yleistavoite oli: *”Luoda kehykset tehokkaalle aluekehityspolitiikalle, joka lieventää alueellisia eroja ja edistää Venäjän Federaation poliittista ja taloudellista integraatiota”*.

Päätulokset yleistavoitteen suhteen ovat:

1. Laaja konsensus projektiin osallistuneiden ministeriöiden ja pilottialueiden kanssa konkreettisista ehdotuksista hallitukselle:

- Ehdotus [Venäjälle uuden] aluekehityspolitiikan periaatteista ja rakenteesta;
- Lakiehdotus Federaation tuesta heikoimmin kehityneiden/taantuneiden alueiden taloudelliseksi kehittämiseksi;
- Ehdotus hallituksen asetukseksi projektien monitoroinnin ja ohjelmien arvioinnin järjestämiseksi;
- Suositus eri sektoripolitiikkojen koordinoituvaihtoehdoista;
- Ehdotukset perustuslain ja eräiden muiden federaatiolakien muuttamiseksi (alueiden välisten oikeudellisten status-erojen poistamiseksi, omatoimisen kehittämisen edellytysten luomiseksi);

■ Euroopan aluesuunnitteluun kestävä kehityksen periaatteet

Euroopan neuvoston jäsenmaiden aluesuunnitteluministerit olivat Hannoverissa viime vuoden lopulla pidetyssä konferenssissa yksimielisiä siitä, että yhdentyvässä Euroopassa tarvitaan koko maanosan kattavia aluesuunnittelun ja aluekehityksen periaatteita maiden ja alueiden välisten jyrkkien kehityserojen kaventamiseksi. Euroopan neuvoston apulaispääsihteeri H-C. Krueger varoitti Euroopan tasapainoisen kehityksen vaarantuvan ilman tällaisia periaatteita.

Aluesuunnitteluministerien 12. konferenssissa (CEMAT) hyväksyttiin yksimielisesti Euroopan kestävä aluesuunnittelua ja aluekehitystä edistävät periaatteet (Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent, GPS-DE). Konferenssin ainoa kädenväntö tapahtui GPSDE-asiakirjan sito-

vuudesta. Osa jäsenmaista kannatti sitovuudeltaan vahvempaa suuntausta (convention). Tätä mieltä olivat lähinnä maat, joissa maankäyttöä, ympäristöä ja aluekehitystä ohjaava lainsäädäntö on heikko, ja tarvitsee siten kansainvälistä selkänöjää (esimerkiksi Latvia). Puheenjohtaja järjesti asiasta äänestyksen. Suomen kanta oli, että ei-sitovat periaatteet riittävät. Tämä kanta voitti äänestyksessä. Erityisesti paikallis- ja aluehallintojen kongressi CLRAE esiintyi konvention puolesta.

Kaikki valtuuskunnat ilmoittivat sitoutuvansa noudattamaan GPSDE:n periaatteita koko Euroopan tasapainoisen aluekehityksen edistämiseksi, ympäristön tilan parantamiseksi sekä vakautta vaarantavien jyrkkien alueellisten erojen lieventämiseksi. Kokoukseen osallistui 35 valtuuskuntaa (18 ministeriä ja valtiosihteeriä). Puheenjohtajana toimi Saksan aluesuunnittelusta vastaava ministeri **Reinhard Klimmt**. Suo-

mesta osallistuivat ylijohdaja **Pekka Kangas**, aluesuunnitteluneuvos **Ulla Koski** ja ympäristöneuvos **Jussi Rautsi** ympäristöministeriöstä.

Suhde muuhun aluesuunnittelun yhteistyöhön

Ministeri Klimmt totesi, että EU:n ja laajentumisprosessissa olevien maiden aluesuunnittelu- ja aluekehitysyhteistyö laajentumisen kynnyksellä ei enää riitä, sillä jyrkät kehityserot EU-jäsenmaiden ja hakijamaiden sekä toisaalta ei-jäsenmaiden välillä muodostavat koko Euroopan kehitystä vaarantavan aikapommin. GPSDE on merkittävä poliittisella tasolla hyväksytty lähtö koko Euroopan aluesuunnittelua ja aluekehitystä koskevien päätösten koordinoimiseksi.

EU-maiden valtuuskunnat eivät nähneet päällekkäisyyttä EU:n alue-

▶ jatk. sivulta 15

■ Suositukset federaation a) avustuksista alueille säädöksiin perustuvien laskentamenetelmien b) säädöksiin perustuvasta objektiivisesta verotulopohjan arvioinnista ja tasauksesta. Tässä asiaryhmässä on tosiasiassa jo edistytty, joskin ensi vuonna voimaantulevat verotulojen jakoa koskevat muutokset aiheuttavat taas jatkovalmistelua.

2. Ehdotukset pilottialueille.

Lisäksi ministeriöiden ja pilottialueiden edellytykset sosiaalisen ja taloudellisen informaation analysoimiseen ja käyttämiseen päätöksenteon ja ennusteiden pohjana ovat parantuneet ratkaisevasti projektin luoman räätälöidyn ohjelmistopakettin ja tietokannan ansiosta. Aikaisemmin (pää)yhteistyöministeriössä ei ollut käytössä lainkaan elektronisessa muodossa alueiden sosio-ekonomisia tietokantoja eikä ohjelmia niiden käsittelyyn.

Hallinnon tekniset välineet parantuvat tuntuvasti projektin toimittamisen atk-laitteiden ansiosta. Lähtötilanteessa vain 6 %:lla ministeriön henkilöstöstä oli käytössä PC, joka pystyy käyttämään kehittyneitä toimisto-ohjelmia – nyttemmin peitto on 15 %.

Vaikeammin mitattavia tuloksia ovat esimerkiksi sellaiset kuin yhteistyötahojen tietoisuuden kasvaminen alueellisia eroja kaventavan aluekehityspolitiikan merkityksestä valtion poliittisen ja sosiaalisen integraation kehittymiselle. Kuitenkin siitä päätellen, että projekti oli esityksineen ensi kertaa duuman kuultavana jo kesäkuussa, uusi aluekehityspolitiikka herättää myös poliitikkojen mielenkiintoa. Seuraavan kerran projektin lopulliset ehdotukset ovat duuman käsittelyssä, valiokunnan puheenjohtajan Ivantsenkon mukaan, joulu–tammiukuussa.

Joka tapauksessa on todettavissa, että projektin laaja selvitystyö ja yhteistoiminta lainsäädäntöelinten, ministeriöiden, pilottialueiden ja akateemisten laitosten välillä on vilkastut-

tanut varsinaisesta aluekehityspolitiikasta ja sen mahdollisuuksista käytyä keskustelua. Lisäksi avainhenkilöiden tiedontaso erityisesti EU-maiden aluekehityspolitiikasta, sen perusteista ja toteutuksesta on parantunut olennaisesti projektin kuluessa (koulutustapahtumat, opintovierailut EU-maissa, seminaarit).

Taloudellinen, alueiden välinen integraatio taas on käsitteellisesti enemminkin seurausta markkinoiden toimivuudesta kuin alueiden välisten sosio-ekonomisten erojen kaventumisesta [komission toimeksiannon looginen kömmähdys]. Silti silläkin on Venäjän yhteydessä tiettyä relevanssia, kun muistamme hiljattaisen elintarvikepulan aikaiset rajoitukset alueiden välillä elintarvikekaupassa ja kuljetuksissa, barter-järjestelyt ja yleensä laajalle levinneet keino-tekoi-

Hallitusneuvos Arto Luhtala
SM/Kuntaosasto

suunnittelun ja aluekehityksen suuntaviivojen (ESDP) ja GPSDE:n työnjaossa. Isot EU-maat (esim. Ranska, Iso-Britannia ja Italia) pitivät selvänä, että Euroopan kehityseroja on lievennettävä ESDP:tä laajemmalla, koko Euroopan kattavalla näkökulmalla kaikkiin ilmansuuntiin. Esimerkiksi Luxemburg ja useat muut delegaatiot pitivät Euroopan neuvoston aluesuunnittelu- ja aluekehitysperiaatteita ESDP:n johdonmukaisena laajenuksena koko Eurooppaa koskeviksi.

Suomen näkemyksiä

Suomi mainitsi kansainvälisen aluesuunnittelun yhteistyön perusrakenteen olevan nyt koossa. YK:n kestävä kehityksen toimikunta on hyväksynyt maaresurssien hoitoa koskevat periaatteet globaalilla tasolla. EU:n aluesuunnittelun suuntaviivat ja toimintaohjelma hyväksyttiin Saksan ja Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella viime vuonna. Aluekokonaisuuksia koskevat strategiat ovat tehostumassa INTERREG III B -ohjelmakaudella (esim. Vasab 2010 +).

Suomi mainitsi periaatteiden merkityksen riippuvan viime kädessä siitä, miten tehokkaasti niihin sitoudutaan ja miten tehokkaasti niitä toteutetaan. Suomen kannalta on erityisen tärkeää, että myös Venäjä hyväksyi GPSDE:n sekä lupasi huolehtia sen kääntämisestä venäjäksi ja tehokkaasta

julkistamisesta. Suomen kannattaa ottaa tämä huomioon lähialuestrategiassaan.

Mitä GPSDE sisältää

GPSDE tarjoaa Euroopan neuvoston jäsenmaille tulevaisuuteen tähtäävän viitekehityksen joustavalle yhteistyölle aluesuunnittelussa ja aluekehityksessä. Periaatteet eivät ole sitovia, mutta niissä on otettu huomioon kaikki Euroopan kestäväan aluekehitykseen tähtäävät asiakirjat, kuten esimerkiksi Euroopan neuvoston omat paikallis- ja aluehallintoa koskevat julistukset, ESDP, Baltic Agenda 21, Vasab jne. Kyseessä on siis synteesityyppinen strategia.

GPSDE sisältää aluksi kuvauksen Euroopasta globaalissa toimintakentässä. Lähtökohtana on maaosan kulttuurinen, sosiaalinen, taloudellinen ja poliittinen monimuotoisuus. Varsinaiset periaatteet korostavat tasapainoista aluekehitystä kuten ESDP:kin. Lähtökohtana on kuitenkin EU:ta selvemmin paikallisen ja alueellisen demokratian korostaminen siten, että kaikki asianosaiset kansalaiset voivat osallistua päätöksentekoon. Näkökulma ankkuroituu siis Euroopan neuvoston ihmisoikeusviestiin ja on selvästi suunnattu niille jäsenmaille, joissa osallistumisjärjestelmät ovat vasta muotoutumassa.

Erityisinä yhteistyön kohteina mainitaan esimerkiksi kaupunkien ja maaseudun tasapainoinen kehittäminen, liikenne- ja tietoliikenneyhteyk-

sien saavutettavuus, ympäristövaurioden vähentäminen, luonnonresurssien ja kulttuuriperinnön suojelu, energia, matkailu jne. Huomiota kiinnitetään myös ympäristöltään herkkiin erityisalueisiin, kuten rannikkoalueisiin, vuoristoihin sekä rajaseutuihin. Ison-Britannian edustaja tiivistä GPSDE-tehtävän seuraavasti: ”Elämme nyt Euroopassa, jossa alueidenkäyttöä on suunniteltava yhdessä”.

Ministerikonferenssissa hyväksyttiin myös päätelmät, joissa jäsenmaita ja alueita kehoitetaan ottamaan tämä strategia huomioon kansallisissa aluesuunnittelun ja aluekehityksen tavoitteissa. Virkamieskomitealle annettiin toimeksi valmistella seuraava ministerikokous Ljubljanassa vuonna 2003. Aiheena on GPSDE:n toteuttaminen, joten maat testaavat periaatteiden soveltamista pilottihankkeilla. Suomen pilottihankkeet koskevat aluesuunnittelun yhteistyötä Venäjän kanssa sekä kaupunkirakenteen hajautumisen hallintaa Unkarin kanssa. Itämeren maat laativat Norjan Vasab-puheenjohtajuuskaudella CEMAT-periaatteiden mukaisen strategian.

Jussi Rautsi YM

Ympäristöneuvos Jussi Rautsi koordinoi aluesuunnittelun kansainvälistä yhteistyötä sekä vastaa Euroopan aluesuunnittelun yhteistyöstä.

Toinen koheesioraportti – kevään keskusteluaihe

Komissio hyväksyi 31.1.2001 toisen koheesioraporttinsa. Ensimmäinen raportti valmistui vuonna 1996 ja loi pohjan Agenda 2000:n uudistuksille. Toinen raportti on noin 200 sivua pitkä. Se on perusteellinen arvio EU:n alue- ja koheesipolitiikan saavutuksista ja samalla hyvä keskustelupohja tulevaa politiikkauudistusta varten. Raportissa on myös johtopäätökset ja suositukset sekä kymmenen kysymystä keskustelua varten. Koko raportti löytyy komission kotisivulta osoitteesta www.inforegio.com/

wbdoc/docoffic/official/repor_en.htm.

Varsinaisessa raportissa on kolme osaa; **Tilanne ja trendit, EU-politiikan lisäarvo sekä EU-budjetti ja rakennepolitiikka**. Osassa yksi komissio analysoi miten eri tekijät vaikuttavat koheesioon ja alueellisiin tuloeroihin. Keskeinen näkökulma on laajentumisen vaikutus tilanteessa, jolloin EU käsittää 27 maata. Laajentumisen myötä alueelliset tuloerot kaksinkertaistuvat EU:n sisällä. Laajentuneen EU:n tuloerojen kiinni ku-

rominen tulee viemään sukupolvia. Tämä prosessi edellyttää paljon investointeja henkiseen ja fyysiseen pääomaan. Eli tässä riittää tehtävää rakenne- ja aluepolitiikalle pitkälle tulevaisuuteen. Osassa kolme arvioidaan miten EU:n rakenne- ja aluepolitiikka on vaikuttanut ja osassa kaksi analysoidaan muiden EU:n politiikkalohkojen (EMU, sisämarkkinat, kilpailupolitiikka, maatalouspolitiikka ym.) vaikutusta koheesioon.

jatk. sivulla 18 ➔

NÄRP siirtyy vuodeksi Suomen aikaan

Tanskan puheenjohtajakauden viimeinen NÄRP-kokous pidettiin 6.12.2000 Kööpenhaminassa. Suomesta siihen osallistuivat **Harry Ekeström** sisäasiainministeriöstä ja **Risto Kärkkäinen** ympäristöministeriöstä. Kokouksessa päätettiin, ettei MittSkandian raja-alueita oteta mukaan pohjoismaisen rahoituksen piiriin, koska alueella on jo käytettävissä useita rahoitusvälineitä. NÄRP hyväksyi vuoden 2001 budjetin, jonka loppusumma on 18,9 milj. DKK (pl. Nordregion rahoitus). Rajaseutualueille osoitettiin 14,7 milj. DKK ”normaalirahoitusta” ja 2 milj.

DKK ylimääräistä ”kannustusrahaa”. NÄRP myönsi rahoitusta vuosien 2000 ja 2001 projektirahoista ”yrittäjäyys ja paikallinen elinkeinoitoiminta kouluissa” -hankkeeseen (1,0 milj. DKK), Nordregion monivuotiseen tutkimusohjelmaan (2,0 milj. DKK), Baltian maiden suunnittelijoille suunnattuun kurssiin (0,2 milj. DKK) sekä maataloussektorin kanssa toteutettaviin yhteishankkeisiin (2,3 milj. DKK). Osa vuoden 2001 projektirahoista on edelleen sitomatta ja niiden käyttöön palataan seuraavissa kokouksissa. NÄRP päätti myös osallistumisesta skottilais-pohjoismai-

seen konferenssiin, joka järjestetään 1.–2.3.2001 Pohjois-Scottlannissa.

NÄRP:in sihteerin isyysloman vuoksi Suomen puheenjohtajuuskausi NÄRP:ssä käynnistyy hieman normaalia myöhemmin. Ensimmäinen kokous pidetään 26.–27.3.2001 Helsingissä. Kokouksen yhteydessä on tarkoitus järjestää workshop-tyyppinen tilaisuus aluepolitiikan uudistustyöstä eri pohjoismaissa. Seuraava kokous pidetään 28.–29.5.2001 Vilnassa ja sen yhteydessä järjestetään rajaseutualueiden seminaari.

Harry Ekeström

▶ jatk. sivulta 17

Komissio tuo raportissa esille uuden käsitteen koheesiopolitiikkaan: alueellinen (territorial) koheesio. Taloudellinen ja sosiaalinen koheesio ovat alue- ja rakennepolitiikan kulmakiviä. Ne on kirjattu EU-perustamissopimuksen artiklaan 158. Mutta mikä tämä alueellinen koheesio on ja mikä on sen tarkoitus? Lähtökohdana tässä on **tasapainoinen alueellinen kehitys** koko EU:n alueella. Analyysissä tarkastellaan alueellista kehitystä suurissa väestökeskuksissa, syrjäisillä alueilla ja niiden välimaastossa. Tässä on myös hyödynnetty Euroopan aluesuunnittelukomiteassa tehtyä työtä (ESDP:n periaatteet). Puhutaan kasvukeskuksista ja monikeskisestä aluerakenteesta, kaupunki-alueista, maaseutualueista, raja-alueista sekä alueista joilla on pysyväisluonteiset maantieteellisestä sijainnista johtuvat haitat. Tähän kuuluvat saaret, vuoristoalueet sekä harvaanasutut syrjäiset alueet. Viimeinen ryhmä on erityisen mielenkiintoinen Suomen näkökulmasta.

Raportin johtopäätösosassa (17 sivua) komissio antaa joitakin ajatuksia siitä, miten koheesiopolitiikkaa tulisi soveltaa uusissa hakijamaissa jo ennen vuotta 2006. Painopisteenä on politiikan luominen kansallisella tasolla. Puhutaan ”facing-in” -järjestel-

mästä, eli tuki nousisi asteittain hallinnollisen kyvyn mukaisesti. Koheesiorahasto voisi ehkä muodostaa kolmasosan tuesta, kun se nykyisissä hakijamaissa on 18 %.

Joitakin peruslinjauksia annetaan myös vuoden 2006 jälkeisen politiikan sisällölle. Edelleen olisi alueellisia (tavoite 1 ja 2) ja temaattisia tavoitteita (nykyinen tavoite 3). Keskitymisen tavoite 1 -alueille säilyisi, mutta rahoituksen painopiste siirtyisi vähitellen hakijamaihin. BKT henkilöä kohti NUTS II -kokoisilla alueilla säilyisi tavoite 1 -alueiden määrittelykriteerinä. Sen sijaan komissio esittää neljä vaihtoehtoista laskentamallia kynnysarvon (nykyisen 75 prosentin rajan) laskentaa varten. Tavoite 2 -alueiden määrittelylle komissio esittää epäsuoraa alueiden määrittelyä. Valintakriteerit määriteltäisiin aseuksissa ja jäsenvaltio voisi tietyn väestökaton sisällä määrittellä alueet. Esikuvana on tässä Urban-aloite. Vaikka rahoituskysymykset, kilpailu-

politiikan linjaukset 2006 jälkeen ja laajentumisen aikataulu ovat auki, komission esitykset antavat hyvän pohjan keskustella siitä, mitä olisi EU:n alue- ja rakennepolitiikan tehtävä ja sisältö vuoden 2006 jälkeen.

Seuraavan alue- ja rakennepolitiikan uudistuksen sisältöä pohjustetaan konkreettisemmin kolmannessa koheesioraportissa, jonka on määrä ilmestyä vuoden 2003 lopussa.

Keskustelu tämän raportin pohjalta on jo alkanut. Raportti esitellään EU-maiden ulkoministereille 19.3. (Yleisten asioiden neuvostossa). Ruotsi on ilmoittanut järjestävänsä epävirallisen ministerikokouksen aiheesta 7.5. ja Belgia 13.7. Komissio järjestää laajan (1500 osanottajaa) koheesiofoorumia Brysselissä 21.–22. toukokuuta. Asiasta keskustellaan myös EU-parlamentissa, alueiden komiteassa sekä sosiaali- ja talouskomiteassa.

Mårten Johansson

REGIONS OF THE BALTIC STATES COMPREHENSIVE SUMMARY ANALYSIS COMPLETE WITH THEMATIC MAPS

The report contains nearly 300 pages in colour packed with information and analysis, including :

- o more than 600 diagrams and tables
- o maps of each region
- o contact details for regional administrations
- o a comprehensive summary analysis

Price: 30 € at library@nordregio.se (More information at www.nordregio.se)

OECD:n aluekehitystapahtumia Pariisissa

Pariisissa tapahtui joulua edeltävällä viikolla, kun OECD järjesti alueanalyysi-seminaarin, aluekomitean maaseututyöryhmän kokouksen sekä itse aluekomitean kokouksen samalla viikolla 11.–15.12.2000. Tilaisuuksiin osallistuivat **Kari Gröhn, Mika Honkanen** ja **Pirjo Häkkinen** aluekehitysosastolta sekä **Juha Pyykkö** Suomen OECD-edustustosta.

OECD:n aluekehityskomitean seminaari ”Forward-Looking Territorial Analysis”

Seminaari arvioi pitkän aikavälin analyysien roolia aluepolitiikassa. Pääosa esimerkeistä käsitteli vuosiin 2020–2030 ulottuvia visioita ja niihin perustuvia fyysisiä kaupunkisuunnitelmia (mm. Lille, Lyon, Lontoo ja Manchester). Seminaarin tarkoituksena oli saattaa yhteen asiantuntijoita eri tahoilta ja tasoilta, niin julkiselta kuin yksityiseltäkin sektorilta.

OECD on todennut jäsenmaiden harjoittaman aluepolitiikan reagoivan lähinnä päälle kaatuviin kielteisiin ilmiöihin. Aluepolitiikka olisi kuitenkin tehokkaampaa jos lähtökohtana olisivat myönteiset ilmiöt, jotka perustuisivat vahvaan alueelliseen demokratiaan. Alueen toimijoilla olisi yhteinen näkemys tulevaisuudesta, eikä keskityttäisi vain menneisyyden virheiden korjaamiseen. Kun tulevaisuuden tavoitteet ovat kirkastuneet, on tulevaisuutta luotaavien aluekehityksen analyysien avulla mahdollista arvioida nykyisten politiikkojen merkitystä tässä hetkessä.

Aluepolitiikan kannalta ehkä mielenkiintoisimman esityksen piti Datarin johtaja **Jean-Louis Guigou**. Hän totesi, että Ranskassa käydään parhaillaan vilkasta keskustelusta tulevaisuuden tutkimuksesta ja skenaarioista. Guigou'n mukaan valtion tehtävänä on huolehtia pitkän aikavälin strategisesta suunnittelusta ja sen yhteydestä alueelliseen kehitykseen. Yleensä aikaperspektiivi on liian lyhyt. Lisäksi valtiolla on tärkeä rooli koheesion luojana erilaisten tulevaisuusstrategioiden välillä. Parhaillaan

Datar päivittää ”Ranska 2020” -raporttia. Lähtökohdaltaan se ei ole enää sektoraalinen, vaan maantieteellinen ja alueiden tarpeista lähtevä.

Koska nyky-yhteiskunnat ovat moniarvoisempia, on yhteisen vision saavuttaminen vaikeaa. Sen etsimisen sijasta olisikin parempi yrittää löytää konsensus. Yksi keino konsensuksen löytämiseksi ovat yhteiset foorumit. Lisäksi on tärkeää ymmärtää nykyisyyteen vaikuttavien tekijöiden dynamiikka, ennen kuin voidaan alkaa tutkia tulevaisuutta. Taloudellisena järjestönä OECD:n tehtävänä on huolehtia, että myös taloudelliset näkökohdat otetaan huomioon ja eri vaihtoehdosta valitaan taloudellisesti paras, tietenkään reunaehtoja unohtamatta.

OECD:n maaseututyöryhmän kokous

Maaseututyöryhmä valmistelee parhaillaan tutkimusta, joka kartoittaa jäsenmaidensa tietoyhteiskuntakehityksen vaiheita erityisesti maaseudun näkökulmasta. Kokouksessa annettiin tiedoksi tutkimuksen tämänhetkinen tilanne. Katsaus sisältää suosituksia niiden toimintatapojen tehostamiseksi, joilla jäsenmaat tukevat tasapainoista tietoyhteiskuntakehitystä maaseutualueillaan. Suositukset koskevat

- i) infrastruktuuria; laajakaistaverkon rakentamista myös harvaan asutuille seuduille,
- ii) tietoyhteiskuntahankkeiden toteutusta; laajoja, sosiaalista yhteenkuuluvuutta lisääviä hankkeita ja niiden monitorointia,
- iii) tietotekniikan käyttöä; yleisiä netti-pisteitä ja julkisia verkkopalveluita,
- iv) aluehallintoa; teledemokratian vahvistamista,
- v) pk-yritysten digitalisointumista ja verkkokauppaa, sekä
- vi) uusien työpaikkojen luomista tietotekniikkaan tukeutuen.

Tutkimuksen suosituksineen on määrä valmistua heinäkuussa 2001.

Toinen työryhmässä meneillään oleva projekti koskee maaseudun

kasvutekijöitä eri jäsenmaissa. Kolme maata esitteli vertailevan tutkimuksensa dynaamisesta ja jälkeen jääneestä maaseutualueesta (leading and lagging regions). Suomen tutkimus käsitti naapurukset Pohjois-Pohjanmaan maakunnan, joka paljolti Oulun yliopiston ja laajan teknologiaklusterin ansiosta on taloudellisesti hyvin kehittyvä, sekä Kainuun maakunnan, jossa kasvutekijät ovat huomattavasti heikkomat. Kreikan vertailu tehtiin pienistä alueista, joista toinen sijaitsi mantereella (Pieria, leading) kun taas toinen oli saarista koostuvasta (Lesvos, lagging). USA oli valinnut tutkimuskohteikseen kaksi pientä aluetta, jotka olivat molemmat osia etelävaltioista. Ruotsin alueet ovat Jönköping (leading) ja Jämtland (lagging). Japanista mukana ovat Yamanashi (leading) ja Akita (lagging).

Projektin tarkoituksena on kartoittaa eri alueiden kasvutekijöitä ja keskittyä varsinkin niihin ulkoisiin tekijöihin, jotka ovat jääneet vähemmälle huomiolle maaseutualueiden kehittämisessä. Tutkimuksilla pyritään vaikuttamaan kansallisten politiikkojen muotoutumiseen ja yhteensovittamiseen maaseutua hyödyntävällä tavalla. Projekti valmistuu vuoden kuluessa ja sen lopputuloksia käsitellään työryhmän seuraavassa kokouksessa.

OECD:n aluekehityspolitiikan komitean kokous

Aluekehityskomitean kokouksessa pääasia oli OECD:n kolme ensimmäistä koko maata koskevaa alueellista maatutkintaa (Unkari, Italia ja Korea). Tähän asti OECD:n maatutkinnat ovat yleensä perustuneet maan keskiarvotietoihin tai ne ovat koskeneet tiettyjä alueita tai aluetyppejä tutkittavassa maassa.

Esille nousi neljä asiakokonaisuutta. Ensimmäiseksi, aluekehityksen trendit ovat yhteydessä tuotannon-tekijöiden, erityisesti pääoman ja työvoiman, entistä suurempaan liikkuvuuteen. Toiseksi, keskeisiksi alueiden

Kansallisen aluepolitiikan uudistaminen

Aluepolitiikan tehostamista kaivataan

Aluekehityksen ongelmat ja aluepolitiikan tehostamisen tarve on ollut viime aikoina paljon esillä. Jopa Helsingin Sanomissa on miltei päivittäin näkemyksiä asiasta. Nyt keskustellaan lähinnä siitä, montako kasvavaa keskusta Suomi jaksaa ylläpitää.

EU:n rakennerahasto-ohjelmat toivat merkittävän lisän Suomen aluepolitiikkaan. Vaikka uuden ohjelmakauden ohjelmien käynnistäminen on vasta pääsemässä käyntiin, eikä tuloksista vielä ole tietoa, niin jo nyt näytetään olevan yksimielisiä siitä, että tämä ei riitä: tarvitaan uutta ja nykyistä tehokkaampaa kansallista aluepolitiikkaa.

Kansallisten ja EU:n aluekehitystoimien välinen yhteys

Laki alueiden kehittämisestä hyväksyttiin vuoden 1993 lopussa. Siinä pyrittiin ennakoimaan EU:n alue- ja rakennepolitiikan toteuttaminen Suomessa, niin että kansalliset ja EU:n

aluekehitystoimet muodostavat yhteen sovitettun kokonaisuuden. Näin kävivin rakennerahasto-ohjelmia käynnistettäessä. Pääosa kansallisesta aluepolitiikasta kytkettiin osaksi EU-ohjelmia. Suomessa toteutettiin näin yhtä ja yhtenäistä aluepolitiikkaa, jossa oli voimakas EU-rahoituselementti. Ei siis syntynyt kahta kilpailevaa aluepolitiikan järjestelmää.

Ehkä vakavin kritiikki em. ratkaisua vastaan on syntynyt sen vuoksi, että saman aikaisesti toteutettiin voimakkaita valtion talouden säästötoimia, jotka kohdistuivat myös EU:n rakennetukialueille. Näin rakennerahastojen tukivaikutus nähtiin osaksi kompensoivan tehtyjä säästötoimia ja rahoituksen kasvu hupeni ennakkoon mainostetusta. Täytyy muistaa, että välttämätön säästökuuri toteutettiin koko maassa, eikä sitä kohdennettu mitenkään eri alueille, vaan säästämisen taakan kantoi koko suomalainen yhteiskunta.

Alueellisten yritystukien määrä Suomessa

Nyt on myös huomattu, että suorien

alueellisten yritystukien määrä on Suomessa selvästi matalampi kuin useampien muiden EU-maiden. Suomessa yritysten tukeminen on keskitynyt uuden teknologian ja osaamisen edistämiseen. Tämän vuoksi tuet ovat kohdistuneet suomalaisessa mitataavassa suuriin yrityksiin ja keskukseen sekä Etelä-Suomeen.

Aluepolitiikassa on korostettu yritystoiminnan edellytysten luomista suorien yritystukien sijaan. On pyritty synnyttämään kilpailukykyistä tuotantoa ja mahdollisimman pysyviä työpaikkoja, jos nyt mikään tässä maailmassa on pysyvää. Me emme ole sortuneet voimakkailla yritystuilla luomaan keinotekoisia työpaikkoja niin kuin joissain muissa maissa on tehty. Yritykset ovat kilpailun karaisemia.

Vahvaan kilpailukykyyn perustunut taloudellinen kasvu toi mukanaan voimakkaan muuttoliikkeen

90-luvun alkupuolen lamassa maan eri osien välisten alueellisten kehityserojen kasvu väheni. Ongelmat, mm. työttömyys, levisivät koko maahan. Viime vuosien pitkään jatkuneen taloudellisen kasvun aikana alueelliset erot alkoivat lisääntyä voimakkaasti. Taloudellinen kasvu keskittyi muuta-

▶ **jatk. sivulta 19**

kasvutekijöiksi ovat muotoutumassa inhimillinen pääoma, luonnollinen ja kulttuurinen pääoma, alueen läheisyys kasvukeskuksista sekä verkottumiseen perustuva sosiaalinen pääoma, joita kaikkia voidaan muokata tietoisien politiikkavalintojen kautta. Kolmanneksi, alueiden kasvustrategioiden hahmottumiseen vaikuttaa yhä enemmän tietotekniikka, joka on omiaan muuttamaan alueellista kontekstia. Neljänneksi, aluehallintokysymykset, ts. voimavarojen suuntaaminen sekä uusien hallintomuotojen etsintä (esim. kumppanuudet) ovat keskeisiä haasteita.

Tutkinnoista pohjalta on tarkoitus kehittää tutkintaprosesseja ja -menetelmiä sekä lisätä yhteistyötä sihtee-

ristön muiden osastojen kanssa. TDS:n johtaja Hugonnier nosti esille teemat:

- i) keskushallinnon rooli;
- ii) aluehallinnon kehittämisen tarve;
- iii) aluekehityspolitiikan tehokkuus;
- iv) tietotekniikka;
- v) kestävä kehitys; sekä
- vi) benchmarking.

Tutkintojen johtopäätöksissä esitettyjen suositusten toimeenpanoa tulisi seurata esimerkiksi kolmen vuoden sisällä. Valittiin ryhmä laatimaan muutaman sivun paperi käsitteellisen viitekehityksen kehittämiseksi tulevia tutkimuksia silmällä pitäen.

Nyt valmistuneiden koko maata koskevien alueellisten tutkimusten lisäksi suunnitteilla ovat vastaavat Sveitsin, Kanadan ja Ranskan tutkin-

nat. Aluekatsauksista valmistuvat piakkoin Alcoy, Bergamo, Tzoumerka ja Champagne-Ardenne. Suunnitteilla ovat Sienna, Moravska, Trebova, Jevicko, Birmingham, Melbourne ja Helsinki.

Seuraavat kokoukset

Aluekehityskomitean seuraava kokous pidetään Pariisissa 10.–11.7.2001, kaupunkiasioiden työryhmän 9.7.2001, maaseututyöryhmän joulukuussa 2001 ja tilastoryhmän kokous 15.–16.2.2001.

*Kari Gröhn
Mika Honkanen
Pirjo Häkkinen*

maan harvaan keskukseen. Tämä näkyi selvästi voimistuneena muuttoliikkeenä. Nyt alkoivat päättäjät voimakkaan poismuuton maakunnissa ja kunnissa hätääntyä tosissaan.

Aluepolitiikka on Suomessa perustunut alueiden kilpailukyvyyn parantamiseen. Keskeisinä tekijöinä on nähty osaaminen, uusi teknologia ja kansainvälistyminen. Suomea kehitettiin uuden talouden ehdoilla, ennenkuin koko käsitettä ei vielä oltu keksittyäkään. Tästä aluepolitiikan peruslinjasta vallitsi laaja yksimielisyyttä.

Vahva kasvu ei ole auttanut syrjäytyneiden ongelmien ratkaisemiseen

Voimakkaasta kasvusta huolimatta hyvinvoinnin kehityksestä syrjään jääneiden määrä pysyi korkealla tasolla. Ongelmia oli sekä perinteisillä kehitysalueilla ja syrjäseuduilla mutta myös nopeasti kasvavissa keskuksissa. Pitkään uskottiin, että kasvupolitiikalla nämäkin ongelmat saada vielä hoidettua. Näin ei näytä olevan ei meillä eikä muuallakaan. Syrjäytymisen ongelma on vakava kysymys uuden talouden ajan aluepolitiikassa.

Osaamiseen perustuvien aluekehitystoimien ja syrjäytymisen estämisen välinen paradoksi tulee olemaan keskeinen päänvaiva uutta aluepolitiikkaa hahmotettaessa. Inhimillisten voimavarojen mobilisointi kilpailukykyiseen tuotantotoimintaan eri alueiden omista edellytyksistä käsin on tulevan aluekehitystyön keskeinen kysymyksen asettelu. Aluepolitiikan ratkaisujen painopiste siirtyy entistä enemmän alue- ja yhdyskuntatasolle, jossa ollaan tarpeeksi lähellä itse ongelmia ja mahdollisia ratkaisumalleja.

Aluepolitiikan uudistamisen valmistelu on lähtenyt liikkeelle

Näissä olosuhteissa me olemme nyt Suomen aluepolitiikkaa uudistamassa. Voimakas taloudellinen kasvu näyttää olevan hiipumassa. Kukaan ei tiedä kuinka paljon ja kuinka pitkäksi aikaa. En luottaisi paljoakaan ekonomistien ennustajakykyihin. Voisi kuitenkin kuvitella, että voimakas muuttoliike vähitellen hiukan hiipuisi, kun voimakkain työvoiman kysyntä kasvualoilla ja -alueilla laantuu.

Maan hallitus on aloittanut erilaisia toimenpiteitä aluekehitystoimien uudistamiseksi ja tehostamiseksi. Tässä yhteydessä ei ole mahdollista tarkastella niitä lukuisia eri hankkeita, joita eri hallinnon aloilla valmistellaan. Ministeri Korhosen puheenjohtolla toimiva aluekehityksen ja seutukuntayhteistyön johtoryhmä koordinoi näitä hankkeita.

Kun härillä kyntää niin häristä puhuu. Sen vuoksi haluan tuoda esille kaksi hanketta, joissa itse olen mukana: aluekehityslain uudistaminen ja aluekehityksen pitkän aikavälin strategian määrittely.

Aluekehityslain uudistaminen

Lain uudistamisessa tähdätään kansallisen aluepolitiikan tehostamiseen nykyisen rakennerahastokauden aikana. Nykyinen laki on osaltaan jo vanhentunut mm. ohjelmamenettelyn osalta, jolloin laki on saatava kaikessa suhteessa vastaamaan nykyhetken tarpeita. Lisäksi uudessa laissa lienee syytä määritellä niin maakuntien kuin ministeriöidenkin rooli aluekehitystoimien suunnittelussa ja toteutuksessa nykyistä selkeämmin. Samalla kun luodaan järjestelmä, joka tuottaisi ja kohdentaisi tehokkaita aluekehitystoi-

mia, on tarkoitus tarkastella eri hallinnon aloja sekä nykyisten toimien vaikuttavuuden lisäämiseksi että uusien toimenpiteiden löytämiseksi. Työryhmä tulee jättämään raporttinsa elokuun loppuun mennessä ja hallituksen esitys uudeksi aluekehityslainsäädännöksi annetaan eduskuntaan vuoden loppuun mennessä.

Pitkän aikavälin aluekehitysstrategian valmistelu

EU:n uuden rakennerahastokauden 2006–2013 valmistelu on lähtenyt liikkeelle. EU:n laajentumisen jälkeen nykyisten jäsenmaiden asema EU:n rakennetoimien kohteena tulee muuttamaan. Nyt jo on syytä valmistautua sekä seuraavaan rakennerahastouudistukseen että tähän liittyen kansallisen aluepolitiikan uudistamiseen. Tätä varten SM on perustamassa työryhmää aluepolitiikan pitkän aikavälin strategian valmistelua varten. Työryhmän tulee saada ehdotuksensa valmiiksi vuoden 2002 loppuun mennessä.

Näiltä tiimoilta ajattelin palata asiaan myöhemmin myös Alue-Integraattorin sivuilla, kun asiasta on lisää kerrottavaa.

Risto Tienari

Kaupunkipolitiikasta keskustellaan maaliskuussa Jyväskylässä

Jyväskylässä 21.–22.3. järjestettävässä kaupunkipoliittisessa seminaarissa pohditaan mm. seuraavia kysymyksiä:

- ◆ Millä tavalla kaupunkeja kehitetään asukkaiden elinympäristöinä ja taloudellisen kasvun vetureina?
- ◆ Miten Euroopan unioni edistää kaupunkipolitiikkaa?
- ◆ Mitä tarkoittaa kaupunkien Eurooppa?
- ◆ Miten aluekeskusten kehittämisohjelmalla tuetaan kaupunkiseutujen kehittämistä?

Aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän ja Jyväskylän kaupungin järjestämään seminaariin odotetaan kaupunkien ja kaupunkiseutujen toimijoita, tutkijoita, valtion keskus- ja aluehallinnon edustajia sekä elinkeinoelämän edustajia keskustelemaan kaupunkipolitiikasta. Kahden päivän aikana on esillä suomalaisia ja eurooppalaisia esimerkkejä, tutkimustietoa sekä kaupunkien, valtion ja Euroopan unionin komission näkemyksiä. Seminaariin mahtuu noin 200 osallistujaa.

Lisätietoja: **Tarja Pyöriä** puh. 09–160 3472, sähköposti tarja.pyoria@sm.intermin.fi

Tahtoa maaseutupolitiikkaan

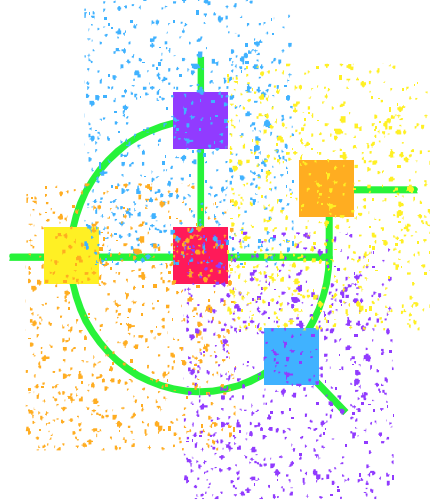
Viime vuoden aikana laati maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä YTR maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman **"Ihmisten maaseutu – tahdon maaseutupolitiikka"**. Sen ja hallituksen marraskuussa antaman aluepoliittisen tavoiteohjelman perusteella valmisteltiin hallituksen periaatepäätös maaseutupolitiikan linjauksista vuosille 2001–2004.

Suomi on pienten kaupunkien, kylien ja laajan haja-asutuksen maa. Laajana maana ja yhdentyvän Euroopan osana Suomi tarvitsee useiden aluekeskusten verkon talouden kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi ja kohentamiseksi. Alueellisen tasapainon saavuttamiseksi Suomi Euroopan unionin maaseutumaisimpina maana tarvitsee rinnalla aktiivista maaseutupolitiikkaa ja maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutusta.

Maaseudun kehittäminen on Suomessa kaikkia elinkeinoja ja väestöryhmiä koskevaa politiikkaa. Se on yhtä aikaa sekä Euroopan unionin maatalouspolitiikan toinen pilari että aluepolitiikan osa.

Aluekehittämisen tavoiteohjelmassa hallitus kiinnittää erityistä huomiota maaseudun ja saariston kehittämiseen. Painopisteiksi mainitaan maaseudun innovaatioympäristön kehittäminen, monitoimisuuteen perustuvien tulonsaantimahdollisuuksien edistäminen ja maatalouden rakenne, sekä luonnonvarojen ja elintarvikkeiden jalostus, matkailu, etätö ja asumisen edellytykset. Maaseudun palveluja ylläpidetään ja kehitetään väestön ja elinkeinoelämän tarpeiden mukaan. Kuntayhteistyöllä vahvistetaan kuntien mahdollisuuksia ylläpitää peruspalveluja. Paikallisille toimintaryhmille luodaan edellytykset toimia aktiivisina maaseudun kehittäjinä koko maassa ja maaseudun ja kaupungin vuorovaikutushankkeita lisätään kaupunki- ja maaseutupolitiikan yhteistyöryhmien ehdotusten mukaisesti. Maaseutuohjelma ja maaseutupoliittinen päätös täsmentävät mainittuja linjauksia ja luovat niille käytäntöä.

Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma on edeltäjiään (vuosilta -91 ja -96) selvästi poliittisempi. Se pyrkii suhteuttamaan sektoripolitiikan tavoitteita ja mahdollisuuksia EU-osarahoitteen ohjelmapolitiikan kans-

sa. Sektorit niin elinkeinoina kuin hallintonaakin kulkevat vielä omaa rataansa, ohjelmat omaansa. Niiden välisen yhteyden pitäisi olla tuntuvasti parempi ja kokonaisuudelle tulisi asettaa yhteiset tavoitteet käytetään sitten sektoripolitiikan tai ohjelmapolitiikan, EU:n tai kansallisia keinoja. Tässä työssä hallinnon ja toiminnan kaikilla tasoilla on paljon oppimista.

Suomalaisella maaseudulla on monta ilmiä. Keskusten läheisellä maaseudulla on kaupunkimaisia taa-jamia, suuria ja pieniä kyliä ja haja-asutusta. Ydinmaaseutua luonnehtivat kuntakeskukset ja kylät. Asukkaita on vähemmän kuin keskusten läheisellä maaseudulla mutta enemmän kuin harvaan asutulla maaseudulla, joka kattaa puolet Suomesta. Maaseutupolitiikka ottaa huomioon maaseutualueiden erilaisuuden: painottaa syrjäisillä alueilla niitä mahdollisuuksia, joita siellä on, ja keskusten lähellä se edistää maaseudun ja kaupungin vuorovaikutusta.

Laajaa ja suppeaa maaseutupolitiikkaa

Laajalla maaseutupolitiikalla tarkoitetaan niihin toimiin vaikuttamista, joita toteutetaan eri hallinnonalojen sisällä ja toimesta. Laaja maaseutupolitiikka on hallinnonalojen ja politiikanlohkojen tavoitteisiin ja käytäntöihin vaikuttamista, jotta ne loisivat edellytyksiä maaseudun elinvoimalle tai aiheuttaisivat maaseudulle mahdollisimman vähän vahinkoa. Toimenpiteiden tar-

koitus on esimerkiksi kohentaa liikenneoloja, parantaa maatalouden harjoittamisen edellytyksiä tai muuttaa verotusta kansainvälistyvään talouteen sopivaksi. Maaseutu on näissä toimis-sa yksi kohde muiden mukana. Joskus ratkaisujen maaseutuvaikutuksia arvioidaan etukäteen, mutta liian usein vaikutukset koetaan vasta ajan myötä.

Keskeistä laajan maaseutupolitiikan onnistumiselle on, että maaseutupoliittiset näkökannat ovat jatkuvas-ti mukana poliittisessa päätöksenteossa. Välineet ovat maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma ja eri politiikanaloihin vaikuttaminen.

- Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma
 - asettaa maaseutupoliittisia tavoitteita sektorialoille
 - uusitaan 3–4 vuoden väliajoin
 - hyväksytään kokonaan tai osittain poliittisesti
 - prosessi sisältää etukäteis- ja jälkikäteisneuvotteluja vastuu- ja toimijaorganisaatioiden kanssa
 - valmistelusta ja paimentamisesta vastaa maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä (YTR) käyttäen apunaan teemaryhmiä sekä verkosto- ja tutkimushankkeita
- Poliittikanaloihin vaikuttaminen sisältää sekä alojen omia linjauksia että niistä eroavia painotuksia.

Laajan maaseutupolitiikan tavoitteissa ja kehittämistyön painopisteissä ei ole mitään väestökeskusten västaista. Niissä ei kuitenkaan hyväksytä väestön epäterveen suurta muutto-liikettä eikä yhteiskunnallisia toimia, jotka vähentävät kansalaisten tasa-arvoista kohtelua ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Viime vuosina on laman ja integraation seurauksena korostettu yksipuolisesti taloudelliseen kasvuun tähtäävää yhteiskuntapolitiikkaa yksipuolisesti. Maaseudun voimavarojen hyödyntäminen kasvun ja kilpailukyvyyn varmistajana on jäänyt vähälle huomiolle. Jos tämä jatkuu, Suomen tapainen laaja ja vähäväkinen maa asutetaan uudelleen, palvelut ja asunnot rakennetaan jälleen kerran ja veronmaksaja maksaa muutoksesta, jota hän ei halua.

Suppea maaseutupolitiikka sisältää nimenomaan maaseudun kehittämiseen määritellyt toimenpiteet ja kehittämisen väli-

neet. Sen ensisijaisena tavoitteena on maaseudun uudistava kehittäminen. Tätä tarkoitusta varten järjestetään lainsäädäntöä, taloudellisia voimavaroja, erityisosaamista ja virkahenkilöstöä. Se edellyttää omaa organisoitumista, ohjelmia, lakeja ja asetuksia, valtion ja aluehallinnon budjetin momentteja sekä tutkimusta.

Ohjelmakaudella 2000–2006 suppean maaseutupolitiikan keskeisimmät välineet ovat EU-rahoitteiset tavoiteohjelmat 1, 2 ja 3, maaseudun kehittämisohjelma ja maaseutuyhteisöaloite LEADER+ sekä muu toimintaryhmätyö ja EU-ohjelmien toteutusta vauhdittavina keinoina YTR:n teemaryhmätyö ja valtakunnallisten kehittämishankkeiden ja maaseutututkimuksen rahoitus.

Viime vuosien menestysaskeleet on otettu suppean maaseutupolitiikan puolella. Laajan maaseutupolitiikan menestykseen menettelytapojen tunnistamisen ja organisoitumisen nykyaste ei vielä riitä.

Paikallisen ja seudullisen toimintakyvyn parantaminen

Alueiden omaehtoisuus on monin eri perustein noussut yhdeksi keskeiseksi aluekehittämisen metodiksi. Yritysten ja valtion, jopa kuntien ”väistyessä” maaseudulta, omaehtoisuus jää jäljelle. Toisaalta se on Euroopan unionin tuomien aluekehitysohjelmien keskeinen pöytä. Näitä tosiasiota vasten on tarkasteltava Suomen maaseudun valmiutta ja kykyä kehittämis-työhön.

Yhdistyksiä, perinteitä ja aktiviteettejä on edelleen paljon, mutta niiden henkilö- ja rahavarat ovat vähäisiä. Omaehtoisuudessa onnistuminen edellyttää voimavarojen yhdistämistä. Tässä työssä ollaan puolivälissä. Kylistä on tulossa vastuunkantajia ja aktiivisia toimijoita. Kuntien seutuyhteistyö vahvistuu ja paikallisten toimintaryhmien työ varmistuu kaikkialla, mikä kokoaa kaikki olennaiset osapuolet yhteisvastuuseen. Kylätoiminta ja toimintaryhmätyö merkitsevät maaseudun toiminnallisen rakenteen asettumista nykyaikaan ja samalla EU-kauteen.

Aukottoman kehittämisjärjestelmän saaminen kylä- ja seututasolle kuntien lisäksi on maaseudun elinvoiman ja maaseutupolitiikan onnistumi-

sen ehdoton edellytys. Toimintakykyisten kyläyhdistysten järjestäytyminen vaatii 3–5 vuotta, toimintaryhmit työskentelevät jo vuoden 2001 aikana. Valtion perusteltu tehtävä on varmentaa prosessia taloudellisesti, sillä tarvittavat muutamat kymmenet miljoonat tulevat jo EU:n aluekehitysohjelmien tuloksina takaisin. Vielä tärkeämpää on, että vältetään laajojen alueiden passivoitumiselta ja sen myötä vähittäiseltä autioitumiselta.

Kokonaisohjelman ehdotukset

Ihmisten maaseutu -ohjelmassa on kaikkiaan 108 ehdotusta. Markkamääräisesti suurin koskee valtionverotuksesta annettavaa syrjäseutuvähennystä pahimmilla muuttotappioalueilla. Tuntuva vähennys pysäyttää ylisuuren muuttoliikkeen, josta yhteiskunnalle aiheutuu suuria kustannuksia. Tätä taustaa vasten syrjäseutuvähennyksen 1,7 miljardin markan valtion tulojen vähennys ei ole läheskään bruttoluku. Vajaalla 20 ehdotuksella on valtionaloudellisia vaikutuksia, useimmilla hyvin vähäisiä. Muut toimenpiteet jäävät alle 500 miljoonan markan. Niistä noin 200 miljoonaa markkaa muodostuu toimenpiteistä, joiden vaikutukset arvioidaan maaseudun kehitystyössä laajoiksi ja varrat nopeasti palautuviksi.

Tällaisia ovat muun muassa toimintaryhmätyön vakiinnuttaminen koko maahan osin kansallisin varoin, osaamiskeskittymien perustaminen, viiden maaseutututkimuksen professorin perustaminen, yksityistestien ja metsäautoteiden valtionavustusten lisääminen, elintarvikealan pienyritysten kehittämisverkoston voimavarojen turvaaminen, suomalaisten metsämarjojen ja -sienien varastointituki, luonnontuotteiden menekien edistäminen, yritysten rahoitustuki etätyön edistämiseksi ja YTR:n tutkimus- ja kehittämisvarojen lisääminen 35 miljoonaan markkaan.

Kokonaisohjelma sisältää nimensä mukaisesti ehdotuksia ja toimenpiteitä lukuisille tahoille. Kunnat, kylätoimikunnat, toimintaryhmit, maakunnat, järjestöt, yliopistot ja ammattikorkeakoulut saavat osansa. Ministeriöiden vastuu rajoittuu enintään ehdotusten kolmannekseen. Ohjelma on kansalaisten, yhdistysten, yritysten ja hallinnon vuoropuhelun kooste.

Ehdotukset yhdessä laajan valmis-

teluprosessin kanssa vievät maaseutupoliittista työtä eteenpäin. Monissa kysymyksissä on tehtävä paljon työtä, että saadaan tuloksia. Toisaalta aiemmat vastaavat prosessit kertovat, että tuloksia on mahdollista saada. Suomen maaseutu näivettyy, jos tarjolla on vain maatalouspolitiikkaa tai aluekeskuspolitiikkaa. Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma tarjoaa runsaudessaan realistisen kuvan mahdollisuuksista ja välttämättömyyksistä. Ohjelma on valmis toteutettavaksi.

*Eero Uusitalo MMM
Maaseutuneuvos
YTR:n pääsihteeri*

OHJELMATYÖ

tuotti seuraavat julkaisut
YTR:n sarjassa
(myynti puh. 09–160 4592,
faksi 09–160 88948)

5/2000 Maaseutu politiikassa ja hallinnossa

Marjatta Koskinen, Pauliina Porkka ja Eero Uusitalo

8/2000 Ihmisten maaseutu – tahdon maaseutupolitiikka

Kolmas maaseutupoliittinen kokonaisohjelma vuosille 2001–2004, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä

9/2000 Ihmisten maaseutu – tahdon maaseutupolitiikka

Kokonaisohjelman tiivistelmä. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä

10/2000 En landsbygd för människor – en viljans landsbygdsolitik

Helhetsprogrammets sammandrag. Landsbygdsolitikens samarbetsgrupp

11/2000 Countryside for the people – rural policy based on will.

Rural Policy Programme for 2001–2004. Summary. Rural Policy Committee

Työryhmä selvittää maakunta-suunnitelman kehittämistä

Ympäristöministeriö asetti 16.10.2000 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotus maakuntasuunnitelman tehtävästä ja asemasta maakunnan suunnittelussa, sen sisällön periaatteista ja laatimisesta sekä tähän liittyvästä tarvittavasta yhteistyöstä eri viranomaistahojen kesken.

Maakuntasuunnitelma on keskeinen osa maakuntien suunnittelua. Se on strateginen pitkän aikavälin suunnitelma, jossa määritellään maakunnan kehityksen tavoitteet. Maakunnan suunnitteluun kuuluvat lisäksi aluekehittämisohjelma ja maakuntakaava. Työryhmän tulee tarkastella tätä kokonaisuutta ja maakuntasuunnitelman kehittämistarvetta maankäyttö- ja rakennuslain sekä alueiden kehittämisestä annetun lain asettamista lähtökohdista.

Työryhmän puheenjohtajana toimii **Ulla Koski** ympäristöministeriöstä ja varapuheenjohtajana **Pekka Urjanheimo** sisäasiainministeriöstä. Sihteereinä ovat **Timo Turunen** ympäristöministeriöstä ja **Anne-Marie Välikangas** sisäasiainministeriöstä. Työryhmän jäseninä ovat edustajat edellä mainittujen ministeriöiden lisäksi maakuntien liitoista ja Suomen Kuntaliitosta. Työryhmän määräaika päättyy 30.8.2001.

Työryhmä on helmikuun loppuun mennessä kokoontunut kaksi kertaa, järjestänyt helmikuun alussa seminaarin maakuntasuunnitelman kehittämisestä sekä koontanut maakuntien liitoille lähetetyn kyselyn avulla näkökantoja työn pohjaksi. Seminaarissa kuultiin sekä maakuntien liittojen evästyksiä työryhmälle että hallinnon ulkopuolisten asiantuntijoiden alustuksia. Valmistelussa huolehditaan yhteistyöstä myös aluelainsäädännön uudistamishankkeen kanssa.

Anne-Marie Välikangas

Sisäasiainministeriö päätti uudesta seutukuntajaosta

Seutukuntia on nyt Manner-Suomessa 79. Niiden määrä väheni neljällä. Päätös ei koske Ahvenanmaata.

Kaikkiaan 23 kunnan seutukunta muuttui:

kunta	vanha seutukunta	uusi seutukunta	tunnus
Juupajoki	Itä-Pirkanmaan	Ylä-Pirkanmaan	69
Längelmäki	Itä-Pirkanmaan	Ylä-Pirkanmaan	69
Orivesi	Itä-Pirkanmaan	Ylä-Pirkanmaan	69
Mänttä	Koillis-Pirkanmaan	Ylä-Pirkanmaan	69
Vilppula	Koillis-Pirkanmaan	Ylä-Pirkanmaan	69
Kuru	Pohjois-Pirkanmaan	Ylä-Pirkanmaan	69
Ruovesi	Pohjois-Pirkanmaan	Ylä-Pirkanmaan	69
Virrat	Pohjois-Pirkanmaan	Ylä-Pirkanmaan	69
Joroinen	Joroisten	Juvan	102
Heinävesi	Joroisten	Savonlinnan	103
Karttula	Sisä-Savon	Kuopion	112
Maaninka	Ylä-Savon	Kuopion	112
Kangaslampi	Joroisten	Varkauden	114
Uurainen	Keuruun	Jyväskylän	131
Liminka	Lakeuden	Oulun	171
Lumijoki	Lakeuden	Oulun	171
Tyrnävä	Lakeuden	Oulun	171
Pudasjärvi	Koillismaan	Iin	173
Rantsila	Lakeuden	Siikalatvan	175
Haapavesi	Nivala-Haapajärven	Siikalatvan	175
Vaala	Kehys-Kainuun	Kajaanin	182
Myrskylä	Loviisan	Porvoon	201
Pukkila	Loviisan	Porvoon	201

Seutukuntien merkitys kuntien yhteistyöalueina sekä aluekehittämis toimien erilaistamisessa ja kohdentamisessa on koko ajan kasvamassa. Ongelmana ei ole se, että seutukuntayhteistyö on organisoitunut hyvin eri tavoin (sopimusyhteistyöstä osakeyhtiöihin ja kuntayhtymiin), vaan se että kaikissa seutukunnissa yhteistyötä ei ole vielä muodollisesti organisoitu ollenkaan.

Seutukuntajakoa valmisteltiin yhdessä sisäasiainministeriössä vireillä olleen kihlakuntajakon muutosten kanssa. Tässä vaiheessa kihlakuntajakoon ei kuitenkaan tule muutoksia.

Ilkka Salonen

INVITATION FOR APPLICATIONS

Programme Director for the Joint Programme Secretariat of the INTERREG III B Northern Periphery EU Community Initiative Programme

Background

Following the successful implementation of the Art. 10 Northern Periphery programme, the three EU-Member States Finland, Sweden and UK/Scotland and the Non-Member States/regions Norway, Faroe Islands and Greenland have decided to continue transnational co-operation under the new INTERREG III B initiative for the period 2000–2006. The Programme Partners have together prepared a draft INTERREG III B programme, which was submitted to the European Commission in February 2001. Approval of the programme is expected in late summer 2001 with implementation starting shortly after that. More information about the Northern Periphery programme can be found at:

www.scotnordic.com/northernperiphery/

A joint implementation structure will be established comprising:

- a joint programme management structure, consisting of a Managing and Paying Authority (MA/PA), a Joint Programme Secretariat (JPS) and a Programme Management Group (PMG)
- a joint Programme Monitoring Committee (PMC), performing also the tasks of a steering committee, and served by the joint secretariat
- National Regional Advisory Groups (NRAGs), each with its own secretary/secretariat
- other supporting advisory groups

The Member States participating in the programme have decided to designate the Västerbotten County Administration Board in Umeå as Managing and Paying Authority for the programme, while retaining financial liability for the ERDF funds.

The Joint Programme Secretariat, led by a Programme Director, will be located in Copenhagen. The JPS will be hosted by the Faroes Representation in Denmark. The main responsibilities of the host organisation are to act as legal employer of the JPS staff and to provide certain administrative support services. The responsibilities of the Host will be set out in more detail in an agreement between the Programme Partners and the Host.

The secretariat will have international staff and consist of three persons: a Programme Director, a Programme Manager and a Programme Assistant. Some managing functions will be carried out by the Managing and Paying Authority (0,9 full-time equivalents).

The Programme Secretary for the previous Art. 10 programme has already been contracted as Programme

Manager for the new programme.

We are now looking for the Programme Director for the new programme, to be located in Copenhagen and able to start work from April/May 2001. The Programme Director will be actively involved in the recruitment of the Programme Assistant.

Programme Director

Responsibilities:

The Programme Director has the overall responsibility for the running of the Joint Programme Secretariat and for the efficient and timely carrying out of its tasks. This includes day-to-day management of office affairs. The Programme Director is responsible for contacts with the Host, the Programme Partners, the other bodies comprising the programme management structure, and the European Commission. The Programme Director has also a special responsibility to take initiatives, plan and carry out activities supporting the pro-active approach to programme implementation.

In addition, the Programme Director is responsible for:

- reporting/service to the Programme Monitoring Committee, the Programme Management Group, the Managing and Paying Authority and the European Commission, incl. support to the MA/PA in setting up a monitoring and reporting system and drafting the Annual Report
- drafting proposals for project decisions (incl. written decisions)
- implementation of TA-activities, particularly information and publicity activities
- representing the programme in public (incl. seminars, conferences etc.) and agreeing/co-ordinating all external information
- networking with relevant organisations in the programme area, contacts with other EU-programmes as appropriate

The Programme Director will also support other staff in providing advice to project partners.

Qualifications:

To carry out this demanding work, we are looking for a university graduate with several years of experience from programme management. The applicant should be familiar with EU Structural Funds rules. Experience from management of Structural Funds programmes, particularly transnational or cross-border programmes, is a merit. Knowledge of the programme area and its characteristics is also a merit.

Personal characteristics such as flexibility, communication skills and a co-operative working approach as well as quick understanding and strong analytical and conceptual powers are required for this executive position.

The working language of the secretariat is English. Therefore the Programme Manager should be fluent in English in speaking and writing. Knowledge of other languages spoken in the programme area is a merit.

Terms of employment:

Appointment as soon as possible (April/May 2001) on a fixed duration contract terminating 31 December 2006. The employment is a full-time contract according to the Danish Law, with the Host, the Faroes Representation in Denmark, acting as employer. The employment is based at the Faroes Representation in Copenhagen. The salary level is negotiable. An extra fee for housing and/or removal is possible.

Information

For further details, please contact the representative of the Host, Mr. Tryggvi Johansen at the Faroes Representation in Denmark (phone: +45 33 14 0866; e-mail: focph@faroff.dk).

Information about the post can also be given by the Finnish representative of the Programme Partners, Mr.

Harry Ekestam, Ministry of the Interior, Helsinki. Phone: +358 9 160 4509, e-mail:

harry.ekestam@sm.intermin.fi.

Applications

Applications should be written in English and include a brief personal presentation, a CV (incl. present occupation), copies of examination certificates, references and other relevant documents.

Applications should be sent by e-mail and as paper copies by **26 March 2001 at the latest** to:

[e-mail: focph@faroff.dk](mailto:focph@faroff.dk)

Färöernes Representationskontor

Attn: Tryggvi Johansen

Hovedvagtsgade 8

DK-1103 København K

Fax: +45 33 93 8575

Selection

Applications will be jointly discussed and assessed by a selection committee consisting of representatives of the Programme Partners and the Host. Most successful applicants will be invited to an interview on 6 April 2001 in Copenhagen. A decision will be made before Easter.

SVENSK RESUMÉ

■ **Mer fart på programmet för kompetenscentra**

Programmet för kompetenscentra utvecklas vidare. I sin plan för de närmaste åren betonar arbetsgruppen för kompetenscentra att centrens internationella kontakter ska utvecklas och att centren bör göras ännu mer attraktiva för toppföretag. Man föreslår också åtgärder för att säkra centrens tillgång till personal och finansiering. Slutligen betonar arbetsgruppen vikten av en fungerande arbetsfördelning mellan programmet för kompetenscentra, programmet för regionala centra och den statliga stadspolitiken.

Veijo Kavonius

■ **Kohesionsrapporten**

Kommissionen har gett ut sin andra rapport om ekonomisk och social kohesion. Syftet med rapporten är att väcka diskussion om den europeiska regional- och strukturpolitikens utveckling i det utvidgade EU efter år 2006. Regional- och strukturpolitiska åtgärder kommer att vidtas även i framtiden, men medlemsländerna bör möjligast fort ta ställning till hur dessa

åtgärder ska se ut. Kommissionens kohesionsforum och de möten som ordförandeländerna kommer att ordna ger medlemsländerna möjlighet att föra fram sina synpunkter. Det är mycket viktigt att dessa tillfällen utnyttjas.

Paavo Pirttimäki

■ **Västra Finlands mål 2-program**

Den totala volymen för Västra Finlands mål 2-program för perioden 2000–2006 är cirka 7,7 miljarder mark. Målet är att upp till 10 % av programmets volym ska användas för tvärlandskapliga projekt. Kommissionen godkände programmet 30.6.2000 och i slutet av året hade i genomsnitt 70–80 % av insatsområde 1 och företagsprojekten genomförts, medan genomförandet av insatsområdena 2 och 3 varierade mellan 35 och 100 %. Därtill har man fattat beslut om flera större projekt under början av år 2001.

Seppo Haukka

■ **Södra Finlands mål 2-program**

Södra Finlands mål 2-program har kommit bra igång. Landskapens samarbetsdokument för 2000 och 2001

föreligger nu i sin slutliga form och dokumentet för år 2002 är under beredning. Genomförandesituationen varierar mellan olika insatsområden och åtgärder, men över 80 % av programmets EU-finansiering för år 2000 torde ha bundits. Cirka 15 tvärlandskapliga projekt har godkänts. Landskapen i regionen har tillsatt en arbetsgrupp för att främja och övervaka programmets genomförande, utveckla programsamarbetet i regionen samt behandla ärenden i anknytning till utvärderingen av programmet.

Osmo Väistö

■ **Beredningen av Interreg IIIA-programmen**

Skärgården och Kvarken-Mittskandia, de första Interreg IIIA-programmen, har fördröjts i kommissionen och det verkar sannolikt att de godkänns ”villkorligt” i början av mars. Övriga programförberedelser fortsätter. Beslutsgrupperna har redan mötts en gång och övervakningskommittéerna torde mötas första gången i april. De andra IIIA-programmen har skickats in till kommissionen och man hoppas på en

snabbare behandling än för "pilotprogrammen". Förberedelserna fortsätter även för dessa program: beslutsgrupper och övervakningskommittéer torde tillsättas i början av mars. Centralförvaltningens arbetsgrupp för beredning av programmen utvidgas till ett "Interreg-kontakt nät" som håller sitt första möte 28.2.2001.

Harry Ekestam

■ **Om informationen kring Interreg III-programmen**

Inrikesministeriet ansvarar för informationen kring Finlands Interreg-program. Tills vidare riktas informationen främst till de myndigheter som förvaltar programmen, men målgruppen utvidgas när programmen börjar genomföras. Materialet från det informations- och diskussionstillfälle som IM ordnade i januari finns tillgängligt på hemsidan för avdelningen för regional utveckling. Annat informationsmaterial håller också på att färdigställas: kartor över programregionerna finns redan tillgängliga och en broschyr om alla Finlands Interreg-program är på väg.

Tiina Ranta-Lassila

■ **Förhandlingarna om Interreg IIIB-programmet Östersjön börjar**

Förhandlingarna med kommissionen om Interreg IIIB-programmet Östersjön inleds i Bryssel 15.3.2001. Man hoppas få programmet godkänt till sommaren. På programmets sekretariat uppkommer tre nya arbetsplatser, vars ansökningstid utgår 9.3. Programmets beredningsgrupp (JPC), som fortsätter med sin verksamhet tills nya organ tillsatts, möts i Potsdam 8-9.3.2001. Deltagarländerna bör till dess ha utsett sina representanter i programmets beslutsgrupp respektive övervakningskommitté.

Harry Ekestam

■ **Programförslaget för Interreg IIIB Nordisk Periferi måste göras om**

Kommissionen godkände inte förslaget för Interreg IIIB-programmet Nordisk Periferi p.g.a. dess gemensamma förvaltningsmodell. Partnerländerna har därför utsett länsstyrelsen i Västerbotten till förvaltnings- och utanordningsmyndighet för programmet. Målet är att lämna in en ny programversion i februari. På programmets sekretariat i Köpenhamn uppkommer två nya arbetsplatser vars ansökningstid utgår

26.3.

Harry Ekestam

■ **Beredningen av LEADER+ -programmet**

Kommissionens riktlinjer för gemenskapsinitiativet LEADER+ publicerades i maj 2000. Finlands LEADER+ -programdokument lämnades in 20.10.2000 och torde godkännas av kommissionen i februari-mars. Därefter kan man välja ut de lokala verksamhetsgrupper som får delta i genomförandet av programmet. Största delen (86 %) av programmets medel används till lokala utvecklingsprojekt på landsbygden.

Leena Anttila

■ **EQUAL**

Målet för gemenskapsinitiativet EQUAL är att bekämpa all slags diskriminering på arbetsmarknaden. I Finland uppgår programmets totalbudget för hela perioden till nästan en miljard mark, varav hälften kommer att användas under den första ansökningsrundan i mars 2001. Ansökningsrundan startas så snart kommissionen officiellt godkänt Finlands program. Målet är att välja ut cirka 30 projekt.

Eeva-Liisa Koivuneva

■ **Riktlinjerna för innovativa åtgärder godkända**

Kommissionen godkände ERUF:s riktlinjer för innovativa åtgärder 31.1.2001. Innovativa åtgärder är små regionala projekt som syftar till att förbättra de av ERUF medfinansierade mål 1- och 2-programmens kvalitet och därigenom främja den europeiska ekonomins konkurrenskraft på längre sikt. Åtgärderna inriktas främst på att utveckla informationssamhället samt forsknings- och utvecklingspolitiken. Ansökningarna om stöd för innovativa åtgärder för år 2001 bör lämnas in senast 31.5.2001.

Mårten Johansson

■ **Riktlinjerna för Interreg IIIC klara**

Medlemsländerna och kommissionen enades 21.1.2001 om riktlinjerna för Interreg IIIC. Programmet, som torde godkännas i sin slutliga form under år 2001, ska stöda det interregionala samarbetet. Tre olika samarbetsformer ingår: regionala utvecklingsåtgärder, enskilda projekt mellan regioner samt nätverk syftande till utbyte av erfarenheter.

Programmet förvaltning är uppdelad på fyra programregioner. Finland hör till den Nordostliga regionen, som med undantag för Berlin- och Brandenburgregionerna är identisk med IIIB-området Östersjön.

Mårten Johansson

■ **Underkommitté för ERUF-kommittén planeras**

Under sitt möte 24.1.2001 diskuterade ERUF-kommittén kommissionens förslag att grunda en underkommitté för regionalplanering och urban utveckling. Underkommittén skall framför allt utgöra ett diskussionsforum. Vissa medlemsländer ställde sig kritiska till förslaget, men det väntas ändå godkännas med vissa justeringar under kommitténs nästa möte 21.2. Arbetsfördelningen mellan ERUF-kommittén och underkommittén torde diskuteras på ministermötet i juli.

Ulla Blomberg

■ **Konferens om kunskapssamhället i Lyon**

18-19.12.2000 ordnade DG Regio en konferens om kunskapssamhället i Lyon. Konferensens syfte var att hindra digital utslagning i Europa. Till slutsatserna hörde att kunskapssamhällets utveckling utgör en viktig del av den regionala utvecklingen och att det gäller att utnyttja de möjligheter strukturfonderna ger härvidlag. Detta gäller också länder som Finland, fast de kommit långt i utvecklingen mot kunskapssamhället.

Pirjo Häkkinen

■ **Twinning-projektet med Litauen fyller ett år**

SPP/Twinning-projektet med Litauen har nu pågått i något mer än ett år. Projektet syftar till att hjälpa landets regering och administration med frågor kring förberedelserna för ett EU-medlemskap. Särskilt har man velat främja utvecklingen av de strukturer och förfaranden som strukturfondsverksamheten förutsätter. Projektet har i det stora hela varit framgångsrikt och med beaktande av omständigheterna är dess resultat mycket tillfredsställande.

Marikki Järvinen och Antti Uusi-Hakala

■ **Lettiska utvecklingsplaner går framåt**

Avdelningen för regional utveckling stödde under år 2000 Lettlands strävanden att utveckla sin nationella förvaltning genom två Phare Twinning-projekt. Projektens mål, som nu har

uppnått, var att dra igång Lettlands nationella utvecklingsplan och stadspolitiska utvecklingsstrategi samt att stöda utvecklingscentret i den fattiga Latgale-regionen.

Pia Björkbacka

■ Tacis-projektet kring Rysslands regionalpolitik

Verksamheten har lidit av de upprepade regeringsskiftena och ministeriereformerna under den tid projektet pågått. Dessutom är begreppet regionalpolitik mycket oklart i dagens Ryssland: någon egentlig regionalutvecklingspolitik i EU-mening finns inte. Projektets tyngdpunkt har därför legat på att skapa ett ramverk där sådan politik småningom kan börja utövas. Till resultatet hör en ökad diskussion om ämnet samt en betydligt större kunskap om EU:s regionalpolitik bland ryska nyckelpersoner.

Arto Luhtala

■ Hållbar utveckling blir bas för EU:s regionalplanering

I slutet av år 2000 godkände Europarådets medlemsländer en uppsättning gemensamma principer för hållbar regionalplanering och -utveckling (Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent, GPSDE). I principerna betonas lokal och regional demokrati samt vikten av balanserad, långsiktigt hållbar regional utveckling. Beslutet banar väg för en framtida koordination av regionalplaneringen och -utvecklingen i Europa.

Jussi Rautsi

■ Vårens samtalsämne: den andra kohesionsrapporten

Kommissionen godkände 31.1.2001 sin andra kohesionsrapport. Den består av tre delar – Nuläge och trender, EU-politikens mervärde samt EU-budgeten och strukturpolitiken – och innehåller en grundlig utvärdering av EU:s regional- och kohesionspolitik. Rapporten, som presenteras för EU-ländernas utrikesministrar 19.3, utgör således ett bra

underlag för diskussion om den kommande politikreformen. Sverige och Belgien kommer att stå värd för informella ministermöten kring rapporten 7.5 respektive 13.7 och kommissionen ordnar ett stort kohesionsforum i Bryssel 21–22.5. Rapporten finns på adressen www.inforegio.com/wbdoc/docoffic/official/repor_en.htm.

Mårten Johansson

■ Finland nu ordförande i NÄRP

Det sista NÄRP-mötet under Danmarks ordförandesperiod hölls 6.12.2000 i Köpenhamn. Finlands ordförandeskap inleds med ett möte i Helsingfors 26–27.3.2001. Därpå följande möte blir 28–29.5.2001 i Vilnius.

Harry Ekestam

■ OECD-evenemang om regional utveckling i Paris

11–15.12.2000 möttes både OECD:s regionalkommitté och regionalkommitténs landsbygdsarbetsgrupp i Paris. Landsbygdsarbetsgruppen informerade om nuläget inom två av dess forskningsprojekt medan regionalutvecklingskommittén främst behandlade OECD:s första heltäckande regionala landsundersökningar. I samma veva hölls dessutom ett seminarium om regionalanalys.

Kari Gröhn, Mika Honkanen och Pirjo Häkkinen

■ Viljestyrka i landsbygdspolitiken

Under år 2000 gjorde den landsbygdspolitiska samarbetsgruppen upp det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet ”Ihmisten maaseutu – tahdon maaseutupolitiikka”. Tillsammans med regeringens regionalpolitiska målprogram stod programmet som grund för beredningen av regeringens landsbygdspolitiska linjedragningar för åren 2001–2004. Programmet, som innehåller sammanlagt 108 förslag, är nu klart att genomföras.

Eero Uusitalo

■ Förnyandet av den nationella regionalpolitiken

Fast en ny programperiod nyss har börjat efterlyser man redan en ny och effektivare nationell regionalpolitik. Åtgärder som syftar till ökad konkurrenskraft måste kompletteras med åtgärder som förhindrar utslagning. En ledningsgrupp under minister Korhonen koordinerar de åtgärder regeringen vidtagit för att förnya och effektivisera regionalutvecklingen. Reformen av regionalutvecklingslagen och beredningen av strukturfondsperioden 2006–2013 är två exempel på sådana åtgärder.

Risto Tienari

■ Landskapsplanens utveckling utreds

Miljöministeriet tillsatte 16.10.2000 en arbetsgrupp som ska undersöka utvecklingen av landskapsplanen. Arbetsgruppens främsta uppgift är att komma med förslag om landskapsplanens uppgift och ställning i landskapets planering.

Anne-Marie Välikangas

■ Beslut om den nya indelningen i ekonomiska regioner

Inrikesministeriet har fattat beslut om den nya indelningen i ekonomiska regioner. Fasta Finland är nu indelat i 79 ekonomiska regioner, vilket är fyra färre än förut. Ekonomisk region ändrades för sammanlagt 23 kommuner. Beslutet gäller inte Åland.

Ilkka Salonen

■ Programmet för regionala centra fick ny chef

Ulla-Maija Laiho har utnämnts till projektchef för inrikesministeriets program för regionala centra. Hon tillträder sin nya post 1.3.2001.

■ Seminarium om stadspolitik i Jyväskylä

I Jyväskylä ordnas 21–22.3.2001 ett seminarium om stadspolitik.

Tarja Pyöriä

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/alue/alueintegraattori/index.html>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön aluekehitysosasto • **Toimituskunta:** Tiedotustiimi • **Vastaava toimittaja:** Tiina Ranta-Lassila, puh. (09) 160 88962, fax (09) 160 88957, e-mail: tiina.ranta-lassila@sm.intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 4532, fax (09) 160 4655, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo